



## IRL varastab koduomanike tagant



Ebajumal Raha  
jättis inimesed  
lumetormi  
Lk 2



Reformist Andres  
Jaadla korruptsioonikahtlus ei  
hõiva meedia  
esikülgi  
Lk 4



Vilja Savisaar-  
Toomast:  
Eesti kesine  
ühendus  
Euroopaga peab  
paranema  
Lk 9



Intervjuu Vene  
telestaari Arina  
Šarapovaga  
lk 10-11



LOE edasi lk 4 - 5

**Kesknädal süüdistab KORRUPTSIOONIS!**

**Isamaa ja Res Publica (endised "äraostmatud") poliitikud KEN-MARTI VAHER (vasakul) ja URMAS REINSALU (keskel) teevad endale rahva raha eest isiklikku valimiskampaaniat, varastades nõnda koduomanike tagant. Maksumaksja raha eraldas neile riigieelarvest Eesti Omanike Keskliidu kaudu IRL-i minister JUHAN PARTS.**

## Juhtkiri

# Mis juhtub mäluga enne valimisi?



KAAREL PÜRG  
Jõhvi vallavolikogu esimees

Olen piisavalt kaua poliitikas osalenud ja selle tõmbetuultes karastunud. Olen ka varem lugeja tähelepanu juhtinud huvitava seaduspärasusele, et teatud aeg enne valimisi inimene kaotab osaliselt ehk valikuliselt mälu ja märkimisväärselt ka valvsuse. Lahtiseletatult tähendab see, et nii tema mõtlemine kui ka teod muutuvad ettearvamatuks.

Ühtedel valijatel vältendub see kõige usku- mises, mida lubatakse või keda meedia vahendusel kiidetakse või materdatakse. Vähesed tungivad pikkade valimisprogrammide sisse, sest nelja aasta pärast võib leida tuhat õigustust, miks üks või teine tore lubadus jäi täitmata. Ka on selle kategooria esindajatel sügavalt ükskõik, millises komisjonis rahvasaadik on või millega ta üldse tegeleb.

Teistes äratub kõik kahtlust, kusjuures tärkav ja süvenev protestivaim ning rahulolematustunnivad neid üldse ignoreerima valimisi.

Enamasti ei saagi see seltskond aru, et valimisi ignoreerima provotseerivad neid võimalolijad ise.

Kolmandatel tekib seletamatu soov riskida, aina panustades uuele erakonnale või poliitmaastikul määratlemata pooltundmatutele üksikkandidaatidele. Seda seltskonda iseloomustab seletamatult näivne usk, et uued tegijad on erilised, kes pole kuulnudki korruptsioonist, ja seega toovad kindlasti õnne meie õuele.

Neljandat valijagruppi esindavad need, kes panustavad kandidaatide tun- tusele ükskõik mis valdkonnas. Enamasti on nende kandidaatidel tulnud Riigikogu liik- meks saamiseks eelnevalt kõvasti laulda, tantsida, dirigeerida, sportida või teles iga- sugu šõusid juhtida. Tänu just nende ponnis- tustele satuvad parlamenti avalikkusele vähem või rohkem tuntud meelelahutajad, kes parla- menti valituna avastavad, et peavad usinasti hakkama omandama poliitikas osalemise algetadmisi ja läbima kiirkursuse majanduses või õigusteaduses. Nii mitmedki sellised saadikud on hiljem kahetsenud oma otsust ja lahkunud parlamendist tagasi mängumaale, mida tunnevad peensusteni.

Omaette kategooria moodustavad valijad, keda oskuslikult kasutavad ära kandidaadid. Tegemist on „tegijatega“, kes, lihtlabaselt öeldes, lõovad raha letti, sisuliselt ostes endale Riigikogu liikme koha. Alles äsja saime ühest niisugusest taas teada, kuna tema elamine lõu- namereärses villas äkki enam kellelegi ei

meeldinud. Iseloomulikuks jooneks on neil see, et valituks osutumise korral kaotavad ühekordsed „heategijad“ selle maakonna vastu, kust nad oma hääled otsid, igasuguse huvi, ning tegutsevad järgmistel valimistel samas stiilis, aga juba uues valimisringkon- nas. Üle Eesti on ju küllaldaselt erinevaid spordiklubisid, MTÜ-sid ja pensionäride või puuetega inimeste organisatsioone, kellel napib tegevuseks vahendeid ja kes saavad sel- listelt kandidaatidelt raha.

Samuti ilmuvad enne valimisi alati lagedale tegelased, kes kirjutavad ennast sisse omava- litsustesse, potentsiaalsetele ohvritele võima- likult lähemale. Nende ülesandeks on üles osta või valimismaastikult kokku korjata nende hääled, kes veel ei jaga või enam ei taipa, et neid lihtsalt kasutatakse ära. Täiskasvanud normaalne inimene ju ei usalda oma isiku- koodi tundmatule aferistile, ei müü oma hinge

ega häält 50–500 krooni või meelemürgiportsu eest, vaid pöördub politseisse. Samas küllaldane hulk noori, kui neid õigel ajal sponsida või hirmutada, võivad osutada kergeteks saagiks.

Kahjuks pole harvad ka juh- tumid, kus pensionäridele organiseeritakse n-õ hea- tegevusüritusi, mis hiljem osutuvad „tasuta“ lõuna- või õhtusöögiks, kus neid hoole- ga kiidetakse ja tänatakse. Muidugi ei jäeta ohvrite sel- gitamata, kes nende „hea- tegija“ on. Oma kodaniku- kohust täitma harjunud vanurid annavadki toreda õhtu eest hääle „sponsorile“. Mis sest, et järgmist õhtusööki tuleb oodata tervelt neli aastat. Lähtutakse põhimõttest: mis käes, see käes! Samas pole kuhugi kadunud valijad, kes suurest tänutundest juba üksnes valimis- jaoskonda sõidutamise eest on valmis „õige“ kandidaadi poolt ka hääletama. Iseenesest mõistetavalt ei huvita neid inimesi ükski valimisprogramm ega arengukava.

Point on selles, et pärast 6. märtsi 2011 pole enam üldse tähtis, kas Sa andsid oma hääle protesti- või patriotismipisikust nakatununa, tänutundest või hoopis meeltesegaduses. Hää! on hää! Hiljem on muidugi neli aastat aega mõelda, millega hakkama said. Kahjuks näitab praktika, et valimiste puhul ei kehti üldtuntud rahvatarkus: kaks korda sama reha otsa ei astuta. Astutakse ikka! Enamasti võib sama teksti julgelt kasutada ka enne järgmisi vali- misi. Kõik kordub. Ja valija valibki tagasi need, kes tema rahakoti on oskuslikult tühendanud.

### KESKMÖTE:

**Enne valimisi kaotab inimene osaliselt ehk valikuliselt mälu ja märkimis- väärselt ka valvsuse.**

# KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,  
Toom-Rüütli 3/5  
Tellimine ja levi: 6 177 717  
Toimetajad: 6 274 573  
6 274 571  
6 274 583

Toimetuse käsikirju ei tagasta.  
Kesknädalas ilmunud artiklid  
väljendavad nende autorite arvamust,  
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Peatoimetaja: Urmi Reinde  
urmi@kesknadal.ee  
Poliitikatoimetaja: Ivri Vee  
ivari@kesknadal.ee  
Uudistejuht: Indrek Veiserik  
indrek@kesknadal.ee  
Toimetaja: Tiit Maksim  
tiit@kesknadal.ee

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post. Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

## nädala nupud

### Hädapadaorg

Ligi nädal on Eesti teema number üks olnud lumi ja lumetorm *Monika*. Meedia süüdis- tab valitsust (kuhu jäi kriisiolukord? miks polnud pressiteateid? Pomerants maha!), valitsus viskab palli meedia ja lolli rahva kaela tagasi (mis sa ronisid sinna üldse!), rahvas kirub riiki (üks õõ võttis lojal- suse!), maad võtab nõukanostalgi (oh kus alles meie ajal sõjavägi lund rookima toodi!) ja opositsioon teab alati paremini – Rahvaliit nõuab valitsuse tegevusaru- annet tormi ajal kellaegade kaupa, Keskest nõuab Ester Tuiksoo erimärgistatud kütust lumetõrjeks ning Ain Seppik tänab päästjaid, omavalitsusi ja vabatahtlikke, kes päästsid ka sisemi- nistri tagasiastumisest – üks lumeohver ikka vähem Seppiku meelest! Kalle Laanet esitas sisemi- nister Pomerantsile arupärimise valitsuse juhtimisvõime kohta.

Kesknädal arvab, et keset Tallinn-Peterburi maanteed 20 tunniks lumevangi jäänud 600 inimest ning kõrvalteedel võib-olla praeguseni ootavad autod ning alles kevadeks lume alt väljasulavad külmunud inimesed on kõik vaid tagajärg – lumi paks, riik õhuke! Kõik kokku on üks hädapadaorg, mida on 16 aastat juhtinud parempoolne valitsus – enda sõnul edukalt. See, mida nüüd maanteedel nägime, ongi see edu. Ellu jäite ju, midagi ei juhtunud! Parempoolsed on läbi ajaloo olnud küll oskuslikud rahate- gijad, kuid inimestest pole neil küll sooja ega külma. Miks pidi seekord teisiti olema, ei saa Kesknädal aru. Lumi sulab ju ära ja raha jääb alles, mis nutt ja hala kogu aeg!

Seda aga, et rahvas ise osutus taaskord targemaks kui pikatoimeline valitsus koos kõigi oma minis- teeriumide ja ametitega ja kogu nende kasutuses oleva tehnikaga, pidime küll kõik nägema. Tublid eestlased, ilma igasuguse valitsuseta!

Mis puudutab veel seda, kuhu riik raha paneb, siis hei, ristirahvas, rõõmusta enne jõule! Rõõmusta näiteks selle üle, et venelastele ei tulnud pähe meid raskel hetkel idapoolt rünnata! Sest kes see nüüd enam usub, et riigi „kaitsevõimesse“ miljardeid investeerinud IRL ja Reform oleks sealsamas häda- padaorus Vene armeele vastu saanud. Seepärast vast valitsus nii rahulik oligi ja vähemalt IRL poseeris pühapäevaõhtul ETV-s küll väga heatujulisena, tutvustades kinnituisanud ja elektrita rahvale oma 12 esinumbrit. Nemand nimelt tegelesid nädalavahetusel tulevaste valimistega. Ime, et nad ei teinud veel ettepanekut minna Lauluväljakule ja laulda lumepilved laiali.

### Reps: IRL pole kõrghariduse heaks seni midagi teinud

Riigikogu liige ja endine haridusminister Mailis Reps (*pildil*) juhib tähelepanu, et tasuta kõrgharidusest rääkiv Isamaa ja Res Publica Liit on hoidnud viimased neli aastat haridusministri portfelli, kuid Tõnis Lukase juhtimisel on riigieelarveliste õppekohtade arv vähenenud, tunduvalt on kärbitud stipen- diume ja muid õppetoetusi ning lõpetatud õppelaenude hüvitamine.

Repsi sõnul on IRL-il olnud neli aastat aega tõestamaks, et see erakond suudab haridusvallas midagi positiivset ära teha, aga tulemusi pole näha.

“Kas riigieelarveliste õppekohtade osakaal on oluliselt suure- nenud? Ei ole. Kas üliõpilaste sotsiaalsed garantiid on suure- nenud? Ei ole. Kas midagi on tehtud, et haridus oleks paremini kättesaadav keskmise ja alla keskmise sissetulekuga peredest pärit noortele? Ei ole. IRL pole nelja aasta jooksul haridusvald- konnas midagi sisulist ära teinud,” tõdes Reps.

Tema sõnul on IRL kasutanud haridusministri portfelli pigem kärbeteks haridusvaldkonnas.

“Nende poolt läbi viidud haridusreformide eesmärgiks on seatud vaid kokkuhoid, kuid ei tunnistata, et laste ja noorte arvelt kokku hoitu paneb ohtu meie tuleviku. Kärpekirves on tabanud õppelaenude hüvitamist, üle Eesti on maapiirkondades suletud koolimaju ja soovitakse vähendada gümnaasiu- mide arvu,” nentis Reps. Tema sõnul on tasuta kõrghariduse jaoks vaja tõsisid otsuseid, sealhulgas selget strateegilist nägemust, ja seetõttu ei tohiks töötav haridusminister niisama rääkida, vaid peaks ära näitama konkreetseid allikad, kust lisaraha tuleb.

“Eelmistest valimistest on muide ka meeles lubadus igale koolilapsele sülearvuti muretseda. Kus need sülearvutid siis jäid? Neli aastat oli ju aega sellega tegelda. Või ongi eurokalkulaatorid IRL-i viimase hetke lahendus selle lubaduse lunastamiseks?” küsis Reps.



## HIIBUSE NÄDAL



# Savisaar erakorralisel omavalitsusfoorumil: „Euroopa veskid jahvatavad aeglaselt, aga head jahu.“

**9. detsembril toimus Tallinnas Õpetajate Majas erakorraline (arvult juba 5.) omavalitsusfoorum, kus Tallinna linnapea Edgar Savisaar esines sõnavõtuga, mille avaldame lühendatult. Täisversiooni loe Savisaare blogist (10. dets) ja Kesknädala veebist.**

## Apell Euroopale

Omavalitsusfoorum alustas poolteist aastat tagasi, 12. märtsil 2009, apelliga Euroopale. See toimus pärast Eesti valitsuse otsuseid jöhkralt kärpida omavalitsuste eelarveid – olukorras, kus tulumaksulaekumise vähenemise tõttu olid omavalitsuste eelarved juba niikuinii kõvasti kaotanud. Sellal kui Euroopa valitsused oma omavalitsusi püüdsid veel toetada, lõi Eesti valitsus meile selge topeitkärpe-kirve.

Moodustasime Omavalitsusfoorumi välisdelegatsiooni Euroopa Omavalitsuste Kongressis, Regioonide Komitees ning Euroopa Kohalike Omavalitsuste ja Regioonide Nõukogus Eesti omavalitsusühendustega liitunud ning ka sinna mitte kuuluvate omavalitsuste esindatuse paremaks koordineerimiseks.

Regioonide Komitees kaitsi juba aprillis 2009 Omavalitsusfoorumi algatavad ning Balti riikide saadikute poolt Rakveres ühiselt läbi arutatud muudatusettepanekuid resolutsioonile finantskriisist ja selle mõjudest omavalitsustele. Sama aasta mais toimunud Regioonide Nõukogu üldkogu lõppkommunikatsiooni hoiatati valitsusi omavalitsuste finantside kallale kippumise eest. Ka selle otsuse koostamisel oli meie käsi mängus. Mõlemad Euroopa omavalitsuskogud mõistsid meid ning kuulutasid, et omavalitsuste õlule täiendavate kriisiraskuste ladumine lööb kõige valusamalt omavalitsuste teenuseid kasutavaid inimesi. Euroopa märkas meid ja tegi endale asjad selgeks. Ütles seda ka Eesti valitsusele. Korduvalt ja selgelt.

## Meie valitsus ainult jahvatab

Põõrdusime kohe ka Euroopa Nõukogu liikmesriikide autoriteetse esinduskogu – Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi – poole. Mõned Euroopa veskid jahvatavad aeglaselt, aga head jahu. Erinevalt praegusest Eesti valitsusest, kes ainult jahvatab. Pärast põhjalikku olukorratutvumist ja arutelu võttis omavalitsuste kongress 28. oktoobril Strasbourg'is vastu ettekirjutuse kohaliku demokraatia olukorrast Eestis.

See on põhjalik raport Eesti kohalike omavalitsuste olukorrast ja kümne aasta eest tehtud samalaadse soovitusete täitmisest, õigemini küll, täitmata jätmisest. Eesti valitsuspartidele meeldib kuulata Euroopast ja Ameerikast ainult neid avaldusi, mis kiidavad meie riigi püüdlikkust ning valitsuse inimeste suhtes hoolimatut karmi agarust eelarve- ja maksupoliitikas, mis paneb

majanduskriisi põhiraskused väiksema ja keskmise sissetulekuga inimestele.

Seekordne Euroopa kriitika on Toompea koalitsioonile ja Stenbocki majale eriti ebamugav, sest tuleb „otse ja omadelt“. Eesti kohaliku demokraatia seisundi kohta tegi kriitilise raporti parempoolse Euroopa Rahvapartei esindaja Jos Wienen Hollandist, kellega ma ka kohtusin.

Raportist ja soovitudest ilmus vaid mõni uudisnupp, kuid seegi vanas nõukogude propaganda laadis. Euroopa omavalitsuskogu ettekirjutuste sisu anti edasi napilt ning need said regionaalministrilt kiire vastulöögi. Kriitikat püüti pisendada ning tähelepanu mujale juhtida.

## Kongressi poolt heaks kiidetud ettekirjutused Eesti valitsusasutustele:

1) Anda eristaatus Tallinna linnale, võttes aluseks kongressi vastava ettekirjutuse, kehtestades tavapärasest erineva õigusliku raamistikku, mis arvestaks pealinna teistsugust olukorda, võrreldes teiste linna- ja vallavalitsustega. 2) Vaadata üle kohalikele omavalitsustele pandud kohustuslike ülesannete ja funktsioonide osas kehtiv õiguslik regulatsioon. See seisukoht tugineb Tallinna algatavad ja Riigikohtus toetust leidnud nõudmisele ning juhib tähelepanu, et omavalitsuste võimalused ja kohustused peavad olema selged ning õigusaktidega täpselt piiritletud.

Riik lubas Riigikohtu otsuse täita, aga ei ole seda seni teinud. Ainult neli ministriühemi tunnistab, et neil on sätestatud kohustusi kohalikele omavalitsustele. Tõsi küll, nt Kaitseministeeriumi antud kohustused kehtivad vaid eriolukorras, mitte praegu; veel on Kultuuriministeeriumil sätestatud omavalitsuste kohustusi raamatukogude suhtes ning Sotsiaalministeeriumil sotsiaaltoetuste suhtes.

Olgem täpsed – Siseministeeriumil on ka sätestatud omavalitsuste kohustused tuvastamata isikute matmiskulude ja surnute veo suhtes. Tuleb välja, et mingeid muid kohustusi ei ole riik omavalitsuste peale pannud!

Tegelikult ei taha valitsus üldse aru saada linna- ja vallarahva olukorrast. Kui lasteaiad ja koolid pole üldse omavalitsuste rida, siis miks neid praegu selle eest pekstakse? Kujutage ette – kui tõepoolest homsest olekski nii: omavalitsuste poolt on raamatukogud lahti, sotsiaaltoetusi makstakse (kui riik on selleks raha eraldanud) ning surnuvedu toimub, aga

kõik ülejäänud teeb riik või ei tehta seda üldse. Mõelge, milline kaos sellest sünniks? 3) Kiiresti muuta siseriiklikku seadusandlust ning eraldada omavalitsustele rohkem raha, mis oleks vastavuses põhi-seaduse ja siseriiklike õigusaktide kohaselt pandud ülesan-

või on nende jaoks rahaliste tagajärgedega.

8) Aidata kaasa Euroopa Kohaliku Omavalitsuse Harta kohaliku omavalitsuse tegevuses osalemiseks õigust andva lisaprotokolliga kiirele ratifitseerimisele Eesti valitsuse poolt.

et meil on vaja oma Wikileaksi, sest see oli juhus, et me sellest eelnõust üldse aimu saime. Kõik näitab, et praegune Eesti valitsus kavatseb veelgi süvendada euroopalikest põhiväärtustest eemaldumise kursi. Kurssi, mis teeb vaesed ja keskklassi vaesemaks ning

rahvast. Praegune valitsus on teinud oma rahvast aga ainult euro sõnakuulelikud alamad. Meie omavalitsused peavad tegema kõik endast oleneva, et Eesti saaks võimalikult kiiresti Eesti- ja Euroopa-sõbraliku valitsuse. Teame, et meid toetab Euroopa. Mille üheks



Foto Ivare Vee

**KÕIK KOOS: Tallinnas Õpetajate Majas toimus erakorraline (arvult juba 5.) omavalitsusfoorum, kus üle maa kokku sõitnud omavalitsusjuhid veendusid, et omavalitsuspoliitikas astub Eesti Euroopaga ühte jalga.**

netega, andes kohalikele omavalitsustele võimaluse tulu teenida kohalike maksude arvelt. Arenguruumi jätkub. Euroopas moodustavad kohalikul maksud kuni 70 protsenti kogutavatest maksutuludest, meil Eestis alla ühe protsendi! 4) Eraldada kohalikele omavalitsustele üleriigilistest maksudest piisav osa ning tagada maksude jaotusmehhanismi läbipaistvus.

5) Abistada majanduskriisist eriti tugevasti mõjutatud omavalitsusi ning luua teatud sotsiaalsete teenuste jätkamiseks vajalik toetusfond. 6) Alustada kavandatava finantsreformi teemal laiapõhjalisi konsultatsioone omavalitsustega. Omavalitsusjuhid ei tea üldse, et valitsus kavandab

9) Nõuda Eesti valitsusorganitel Kongressi kursis hoidmist võetud järelemeetmete rakendamiseks.

## Ametlik Eesti käitub Euroopa soovitudele risti vastupidi

Ametlik ja avalik Eesti pole Kongressi monitooringut mitte ainult maha vaikinud. Palju hullem. Valitsus haub juba järgmisi eelnõusid omavalitsuste veelgi sügavamaks tasalülitamiseks, demonstriivselt talitades Euroopa soovitudele risti vastupidi.

Samal päeval, 23. septembril, kui Riigikogu arutas riigi ja omavalitsuste partnerlust, keelas Riigikogu valitsuskooalitsiooni hääletage peaaegu et viimaste omavalitsustele jäänud maksude – müügi- ja paadimaksu – kogumise. Kuigi Euroopa rõhutas just omavalitsuste senisest suurema maksuautonoomia vajalikkust, otsustas Eesti valitsus omavalitsused jätta iseseisva maksubaasita. Riigi tsentraliseeritus läheb üle igasuguse piiri ja omavalitsused muudetakse nõnda täielikult sõltlasteks, kelle tulused võib jälle igal ajal kärpida, nad pankrotti ajada ning neid siis võidurõõmsalt saneerida.

Praegu ringleb Riigikantseleis eelnõu, millega tahetakse kaotada seni vähemalt formaalselt kehtinud omavalitsustega seadusemuudatuste üle konsulteerimise ja kaasamise kohustus. Tragikoomiline, kuidas ka sedasama eelnõu on omavalitsuste eest varjatud. Salastamiseelnõu ise on salajane! Jällegi on ka see valitsuse kavatsus täielikus vastuolus Euroopa soovitusel omavalitsusi senisest rohkem kaasata seadusloomesse. Tuleb välja,

rikkad veelgi rikkamaks. Kurssi, mis õnneab Eesti riikluse peamist alustala – inimeste usku oma riigi soovisse ja võimekusse tagada igapäevase inimväärne toimetulekuvõimalus oma kodumaal.

Euroopa omavalitsuste esindusorganisatsioonidele on Eesti olukord õnneks juba üsna selge. Kuna meie valitsus Euroopa arvamuste vilistab, siis peavad omavalitsused tegevdamis ühisrinnel oma rahva huvide kaitseks.

## Ansipi valitsus tõukas rahva ja riigi vaesusse

Meedias aastaid kestnud ajupesule tuginedes on Ansip hakanud end samastama Eesti riigiga ning eurot Euroopaga. Ansip ei ole aga Eesti ega Euroopa poolt. Tema juhitud valitsus on oma rahva ja omavalitsused vaesusse tõuganud. Euro ei tohi saada talle veduriks, mille kattevarjus kiireneb meie ühiskonnakorra eemaldumine Euroopa ühiskonnakorraldusest. Me peame panema euro teenima Eesti

kinnituseks on muide ka Kongressi monitooringukomitee Tallinna-istung.

## Mis on meie ülesanne?

Valitsuse poliitikat veenmise teel muuta ei ole õnnestunud. Järelikult ei jää teist valikut kui loota valitsuse vahetumisele märtsis. Mis on omavalitsusjuhtide ülesanne? Ma ei kutsu üles tegema parteipropagandat, kuid palun teie abi, et selgitaksite igaüks oma kodukandis, miks täpselt on selline olukord tekkinud ja mis on lahendused. Siis otsustagu juba rahvas, kas ta ikka pooldab nende poliitikute ja erakondade jätkamist, kes nelja aasta jooksul on omavalitsustevaenulikke otsuseid langetanud.

Mis saab, kui me ei tegutse? Mis juhtub, kui teeme liiga vähe? Hiljuti ütles üks paremerakonna mõjukas poliitik Tõnis Palts, et 2/3 omavalitsusi tuleks kohe laiali peksta. See on otsesitaat. Eks ole meie endi kätes, kas me laseme end laiali peksta või mitte.

## Terane mõte



„Mis on valijate valikud? Kas valija on rahul Reformierakonna ja IRLi tööga kriisist väljatulemisel? Kui valija sellega rahul ei ole, peab ta otsima valikuid

Keskerakonna juures.“

JUHAN PARTS arutleb 11.12 Pärnu Postimehes

## Meedia kajastab korruptsiooni valikuliselt

Soomes algas 1. detsembril oravajahi hooaeg. Meie „oravajaht“ on veidi omapärasem – prokuratuur esitas korruptsiooniga seoses süüdistused kahele valitsusliidu juhtpartei esindajast omavalitsusjuhile. Korruptsioonisüüdistused said reformierakondlasest Rakvere linnapea Andres Jaadla ning endine IRL-i liige, nüüd samuti reformierakondlane Jõhvi vallavanem Tauno Võhmar.

VIRGO KRUBE  
meediavaatleja

8. detsembril sai Rakvere linnapea Andres Jaadla Viru ringkonnaprokuratuurilt süüdistuse korruptsioonivastase seaduse toimingupiirangu teadlikus rikkumises, ja seda suures ulatuses. Kaheksa aastat Reformierakonda kuulunud Jaadlale pandi süüks, et ta oli 2007. aastal linna viie heakorra-riigihanke võitnud firmade omanike seas ja samal ajal tulemust otsustanud linnapea. Tal oli ametnikuna võimalik mõjutada oma osalusega firmade tulu. Ise seostab ta süüdistusi lähenevate valimistega ja väidab, et paremaid riigihanke-pakkumisi ei olnud.

Neljapäeval sai Jõhvi spordihalli ehituse riigihanke teostamise nõuete rikkumise süüdistuse alates augustist Reformierakonda kuuluv Jõhvi vallavanem Tauno Võhmar. Ta pole varem Riigikogu valimistel kandideerinud, aga seostab samamoodi just sellega prokuratuuri süüdistust ehitusel lisatööde hanke tegemata jätmises.

### Leige meediakajastus

Mõlemad seekordsedki Reformi-korruptsiooni süüdistused on sarnased varasemate omataolistega: leige kajastamine meedias ja n-ö seostus lähenevate valimistega. Rahvusringhääling ei maini oma uudisteportaalil kummagi rahvaesindaja erakondlikku kuuluvust.

„Aktuaalse Kaamera“ teleuudised rääkisid 8. detsembril Jaadlast täpselt 41 sekundit kolmanda uudisena ja Tauno Võhmarist 9. detsembril kell 21.16 täpselt 2 minutit.

Jaadla ja Võhmari süüdistuse saamisloole leiab ühe või paari sõnumiga kõigist lehtedest, kuid kümnete teiste uudiste seas jäävad nad märkamatuks. Kui kolmapäeval saime teate, siis jubareedeksoli asi unustatud – kõik rääkisid-kirjutasid lumetormist. Isegi päästjate protestipikett unustati. Laupäeval teatas IRL seoses valimistega, et soovivad kapomeeste pädevust korruptsiooni uurimisel kuuelt suuremalt linnalt laiendada ka kõigile teistele omavalitsustele.

### Korruptsioon kui poliitilise võitluse relv Keski vastu

Kui 2008. aasta oktoobris vahistati Pärnu linnapea ja abilinnapea, nägime võimsat „Aktuaalse Kaamera“ esilugu, kusjuures sõna anti vaid süüdistajatele prokuratuurist ning ajalehed kajastasid süüdistatavate erakondlikku kuuluvust juba pealkirjas. 2009. aasta märtsis kukkus telekaamerate ees lavastatud ja jõustruktuuride korraldatud poliitiline protsess kokku ning riigil tuli hüvitada 165 600 krooni ühe süüdistatava õigusabikulude katteks.

Eile, 14. detsembril tuli Tallinna ringkonnakohtu õigeksmõistev otsus nn Viisitamme protsessis. Tuletan meelde, et selle loo puhul jäi kohtus algselt inkrimineeritud korruptsioonisüüdistusest alles vaid ametialase informatsiooni avalikustamine seoses ühe riigihankega.

Oleksin üllatunud, kui see õigeksmõistev otsus leiaks era- või avalik-õiguslikus meedias kajastamist, rääkimata peauudiseks jõudmisest, sest sõna „korruptsioon“ on muudetud poliitilise võitluse vahendiks, eriti Keskerakonna vastu. Sellest ka Jaadla ja Võhmari juhtumi pigem kaastundlik kajastamine avalik-õiguslikus ja erameedias, sest nad olid „õigest“ erakonnast, kus korruptsiooni otsida ei ole hea toon.

# IRL varastab koduoman

2011. aasta Riigikogu valimiste lähenedes on IRL sirutanud oma käe maksimaksjate ja koduomanike taskusse. Kodu kaitsmise sildi all viiakse läbi erakonna valimiskampaaniat ja lüpstakse maksimaksjat, kuidas vaid vähegi osatakse. Parempoolse valitsuse eestvõttel läbi viidaval üldisel riigivarade jagamisel on Eesti Omanike Keskliit muutunud üllast algatusest IRL-i parteirahakoti osaks. Vargus nõrgemate arvelt – see on asi, mida meie ühiskond ei peaks taluma.



PEETER TEDRE  
Eesti Üürnike Liit

Seoses lähenevate valimistega on Isamaa ja Res Publica Liidu poliitikud korraldanud pealinna Nõmmel, Mustamäel, Kristiines, Haaberstis ja Põhja-Tallinnas oma kandidaate Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaherit propageeriva masspostituse.

Nii trükise enda kui ka selle laialisaatmise kulude eest on tasunud riigieelarvest rahastatav Eesti Omanike Keskliit. Masspostitus on suunatud piirkondadesse, kus Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaher loodavad oma hääled saada.

### Koduomanike raha eest promob IRL oma poliitkandidaate

Omanike Keskliidu eesmärk on

rahastada nende valimiskampaaniat riigieelarveliste vahendite abil.

Otse vastupidi: kui leiab aset mingigi koduomanike kaitseks eraldatud rahade kasutamine kellegi erakondlikes või eraviisilistes poliitilistes huvides, siis tuleb see kohe lõpetada ja väärkasutatud rahad tagasi nõuda.

IRL-i juhtpoliitikud Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaher on Omanike Keskliidu juhatuse liikmed, esimene lausa juhatuse esimees. Nende käe alt ja nende mõju tulemusena tulevad ka otsused keskliidu rahakasutuse prioriteetide kohta. Enda isikuid propageerivad masspostitused on praegu kujunenud selliseks kuluartikliks, mida IRL-i juhtpoliitikud hetkel kõige hädapärasemaks ja koduomanike huvisid kõige paremal viisil kaitsvaks peavad. Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaheri pääs Riigikokku tundub olevat koduomanike kõige põletavamaks hetkeküsimuseks.

Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaheri käitumine ei ole ilus, eetiline, eesmärgipärane ja suure tõenäosusega ka seaduslik.

seadustele ja avalikule arvamusele vilistava riigivaravargusega. See on vargus nõrgemate abistamise sildi all.

### Tugev seljatagune võimaldab nahaalselt käituda

Enamikele Eesti inimestele

aidata paljusid lapsi inimväärsele haridusele, toetada kodutuid, anda toiduabi vähekindlustatutele ja lahendada muid tõelisi probleeme.

Ega Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaher ilmselt ei julgekski nii supernahaalsed olla, kui nende seljataga kaljukindlalt ei



Reinsalu

**KAS KODUDE KAITSJAD VÕI HOOPIS KODUDE OHUSTAJAD? Reinsalu ja Vaher tulid võimule 2003. aastal koos Res Publica „äraostmatutega“ ja on ka viimased neli aastat juhtinud Eesti poliitikat IRL-i nime all. Miks siis on meil ainuüksi viimasel aastal tõusnud kütte hind tervelt viiel korral, kallinenud on ka elekter,**

# KODUOMANIK

ÜHINE 40 800 EESTI KODUOMANIKUGA WWW.OMANIKUD.EE

EESTI OMANIKE KESKLIIDU HÄÄLEKANDJA

## Omanikud Tallinna Vee vastu kohtusse

**VALIMISLEHT:** Reinsalu ja Vaher on Omanike Keskliidu juhatuse liikmed, Reinsalu lausa juhatuse esimees. Nende käe alt tulevad otsused liidu rahakasutuse prioriteetide kohta, sh ajaleht Koduomanik (pildil). Lisaks enda isikuid reklaamivad masspostitused Tallinna ringkondades, kus nad kandideerivad. Kas need on ikka kõige hädapärasemad koduomanike huvid Eestis?

<b>ARVAMUS</b>	<b>LK 2</b>
Terje Riimaa: paljud ei tea oma õigusi	
<b>KÜSIMUSED-VASTUSED</b>	<b>LK 4</b>
Koduomanike mured: õigusbüroo vastab	
<b>EKSPERDI PILGUGA</b>	<b>LK 5</b>
Priidu Pärna: mis on minu, mis abi-kaasa vara?	

muuta kodu omamine lihtsamaks ja kergemaks. Oma eesmärgi püüab keskliit saavutada koduomanike ühiste algatuste korraldamisega, lubades sekunda, kui koduomanikele liiga tehakse. Mitte kusagil ei ole öeldud, et Omanike Keskliidu roll on propageerida mõne erakonna poliitilisi kandidaate ja

Nende poliitikute tegevus on võrreldav sellega, kui inimene loob fondi heategevuseks, kogub vaeste ja hättasattunute abistamise sildi all sinna fondi raha, ning kulutab siis selle tehakult enda huvides või kandib lihtsalt oma arveldusarvele. Tegemist on labase, lihtsakoelise, jultunud ning

jääb mõistmatuks, kuidas juba teatud poliitilise tuntuse saavutanud Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaher julgevad rahvale näkku sülitades niigi nappivat riigi raha kasutada selleks, et ennast poputada ja poliitredelil ülespoole upitada. Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaheri enesereklaami kuludega võiks

seisaks majandus- ja kommunikaatsiooniminister Juhan Parts. Olles ennast sügavalt riigi rahakotti sisse söönud, saab minister Parts lubada ompoiste poputamist ja valitsuse liikmena ei pea ta kartma ka väga olulist rünnakut. Mis viga Reinsalul ja Vaheril toimetada, kui taskus selline

# ike ja maksumaksjate tagant

rahapump ja turvalisuse tagab minister isiklikult!

Keskerakond on Eesti Omanike Keskliidu rahakassuse kohta esitanud mitu arupärimist. 23. märtsil 2010 esitas Riigikogu Keskfraktsioon peaminister Andrus

**Omanike Keskliidu raha eest varemgi poliitreklaami tehtud** 22. septembril 2010 esitas Keskerakonna Riigikogu fraktsioon taas arupärimise, sedakorda riigikontrolör Mihkel Oviirile, soovides teada, kas Eesti Omanike Keskliit võib

kasutada oma juhatuse liikmete poliitiliseks reklaamimiseks ka enne 2009. aasta kohalike omavalitsuste volikogude valimisi.

Oluline on mainida ka Keskfraktsiooni poolt 15. oktoobril 2009. a. majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhana Partsi esitatud arupärimist. Keskerakond soovis arupärimises muu hulgas teada, miks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium eraldab raha Omanike Keskliidule selleks, et see saaks teha valimispropagandat IRL-ile.

19. novembril 2009 Riigikogus ülalnimetatud arupärimisele vastates selgitas Juhana Parts, et Omanike Keskliidu juhatuse liikmed ei kasutanud valimispropaganda postituste tegemisel riigi raha, vaid tasusid kulud kampaaniakuludest. Samas ei sisaldu need kulutused IRL-i valimiskulude aruandes ega kandidaatide enda kampaaniakuludes. Seega on ikkagi ainuke variant, et otsepostituse kulud on kan-

Me ei pea oma ühiskonnas käituma nii, et kui võimukoridorides on kindel seljatagune ja toimepandud raha väärkasutust ametlikult ei menetleta, siis

dustelt. Rahade vähemaksvõtmine pole aga puudutanud Eesti Omanike Keskliitu. Sellist olukorda silmas pidades on eriti oluline, et Omanike

**Keskerakond on süsteemselt osutanud IRL-i rahakantimiskeemidele, kuid meie tänase paremvalitsuse hoiakutest tulenevalt on kõik jõupingutused põrganud vastu poliitignorantsuse seinale.**

probleemi nagu ei olekski. Probleem on olemas, see on korduvalt esile tulnud ja see on toimunud kõigi nende inimeste silme all, kes Omanike Keskliidu rahadega koostatud ja postitatud isikureklaame on saanud. Seda ei tohiks maha vaikida ja teha nägu, nagu midagi poleks juhtunud. Olles olnud pikalt tegev Eesti Üürnike Liidus, mõistan suurepäraselt, mis on kodu-

Keskliit õigustaks oma ühiskondlikku rolli ja näitaks, mille võrra tema tegevus on riigieelarvest rahastatavate teiste organisatsioonide tegevusest parem ja olulisem. Paraku on nii, et Omanike Keskliit kasutab kõigi teiste arvelt kokku hoitud raha paari juhatusliikme isiklikele ambitsioonide realiseerimiseks. Väga kahju.

Üürnike ja kinnistuomanike probleemidega kaua kokku puutunud inimesena tean, et Keskerakond on läbi aastate olnud see poliitiline jõud, kes on realselt seisnud meie kõigi koduõiguse eest. Keskerakond on süsteemselt näidanud ka IRL-i rahakantimiskeemidele, kuid meie tänase parempoolse valitsuse hoiakutest tulenevalt on kõik jõupingutused põrganud vastu poliitignorantsuse seinale. Arvestades seda, mil viisil on praegune valitsus riigi vara enda hüvanguks suunanud, pole midagi imestada, et Omanike Keskliidu rahade väärkasutusele tähelepanu ei osutata ja midagi ette ei võeta. Tegemist on lihtsalt IRL-i osaga ühiskatlast ja kellegi silm valitsuskooalitsioonis ka ei pilgu seda pealt vaadates.

Keskerakond sellega loomulikult ei lepi ja töötab edasi selle nimel, et ühel päeval näeks Eesti välja selline, nagu me ideaalis seda näinud oleme ja kus rahva vahendeid kasutatakse ikkagi rahva hüvanguks, mitte kellegi "isamaaliste" (loe: isiklike) ambitsioonide realiseerimiseks.

**Omanike Keskliit saab soodsalt riigieelarve rahasid**

Eriti kahju on sellest, et seoses majanduskriisiga ja riigieelarve koostamise raskustega on rahasid vähemaks võetud paljudelt mittetulundusühingutelt ja kodanikuühen-

tud Eesti Omanike Keskliidu eelarvest ja et Juhana Parts on asunud oma IRL-i poliitikuid kaitstes valetamise kahetsusväärsele teele.

**Parts mätsib IRL-i skeeme kinni**

Arvestades sellega, millise innu ja pühendumusega majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhana Parts oma erakonnakaaslaste väärkäitumisi kinni mätsib, ei ole ka midagi imestada, miks Urmas Reinsalu

omanike huvides ja mis mitte. Meie tänases elamumajanduses on väga palju põletavaid probleeme, millega peaks tegelema. Nende probleemide hulka kindlasti ei kuulu kahe IRL-i poliitiku upitamine kohalikesse volikogudesse ja Riigikokku.

**Omanike Keskliit saab soodsalt riigieelarve rahasid**

Eriti kahju on sellest, et seoses majanduskriisiga ja riigieelarve koostamise raskustega on rahasid vähemaks võetud paljudelt mittetulundusühingutelt ja kodanikuühen-



Vaheer

kuigi Eleringi juhib IRL-i poliitik? Ja nüüd on IRL-i majandusministrilt Partsilt saadud miljonitega tehtud isiklikku valimiskampaaniat. Hoidu valetavate IRL-i poliitikute eest, Eesti koduomanik! Arhiivifotod

**IRL on loonud endale süsteemi, kus riigieelarve on muudetud isikliku tululikkaks ja kaitset sellele lahendusele pakub majandusminister Parts isiklikult. Kõrgemal tasemel ja nahaalsemat korruptsiooni on raske ette kujutada.**



**TV-REKLAAM: Televaatajad näevad komertskanalitel juba mõnda aega IRL-i valimisklippe, kus koduomanikud muretsevad Eesti kodu pärast. Huvitav, kui seesama Isamaa sada tuhat sundüürnikku riiki tekitas, siis nende kodude pärast muretsema ei pidanud?**



Urmas Reinsalu

Ansipile arupärimise, milles muu hulgas huvituti keskliidu suhteliselt eelistatud positsioonist riigieelarvelises rahastamises ja mõningate projektide toepelrahastamisest. Arupärimises viidati ka Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaheeri reklaamimisele Omanike Keskliidu rahadega.

riigieelarvest rahastatava ühingu saata laiali juhatusliikmeid tutvustavat materjali soovitusel toetada neid eelseisvatel valimistel. Arupärimises juhivad keskerakondlased tähelepanu, et selline olukord ei ole tekkinud mitte ainult 2010. aasta sügisel seoses 2011. aastal toimuvate Riigikogu valimistega, vaid Omanike Keskliidu vahendeid

ja Ken-Marti Vaheer ennast väga kindlal pinnal tunnevad ja korduvalt riigi raha oma isiklike eesmärkide teostamiseks suunavad. IRL on loonud endale süsteemi, kus riigieelarve on muudetud isikliku tululikkaks ja kaitset sellele lahendusele pakub minister isiklikult. Kõrgemal tasemel ja nahaalsemat korruptsiooni on raske ette kujutada.



**REINSALU KORTERIAFÄÄR: Kesknädal on ka varem Reinsalu korruptsioonikahtlusest kirjutanud – "Urmas Reinsalu ühe aastaga kuuekordseks miljonäriks" (vt Kn 18.03.2009).**

## Komsomolskaja Pravda peatoimetaja esineb Tallinnas

Rahvusvahelise meediaklubi Impressum jõulueelse kohtumise külaliseks on Komsomolskaja Pravda Kirjastusmaja (Moskva) peadirektor ja ajalehe Komsomolskaja Pravda peatoimetaja **Vladimir Sungorkin** (pildil). Käsitletakse teemat „Ajakirjandus globaliseerumisajal“.



Viimastel aastatel hoiab Komsomolskaja Pravda tänapäeva Venemaa meediaturul kindlalt kõige tugevama mängija positsiooni. Siinkohal tasub meenutada, et 12 aastat tagasi sai Vladimir Sungorkin oma alluvusse kiiresti langeva tiraažiga kahjumliku ajalehe, mille olid suured võlad ja suured kaadriprobleemid, kuid tal õnnestus väljaanne üsna lühikese ajaga Venemaa meediaturu liidriks tõsta.

Kohtumisel meediaklubis Impressum lubas Moskva külaline jagada mõningaid tänapäeva meediaäri süsteemse ülesehitamise saladusi. Kord kirjeldas ta oma peamist ülesannet nii: „Pea veenma inimest võtma taskust raha, minema kioskini, ületama ennast ja ostma minu ajalehe.“ Peab tunnustama, et Vladimir Sungorkinil õnnestub see suurepäraselt. Seda kinnitab ka fakt, et ta on pälvinud Venemaa meediaamändžeri preemia laureadi tiitli.

Veel tuleb üritusel juttu lugejate usaldusest tänapäeva meediaväljaannete vastu, ajakirjanduse mõjust ühiskondliku arvamuse kujundamisel, pressil ja võimu omavahelistest suhetest. Muidugi räägitakse ka ajakirjanduse tulevikust – näiteks sellest, kas arvutitehnoloogia tormilise õitsengu ajal silbil nõudlus ajakirjaniku prestiižse ameti järele? Kui jah, siis kuidas see muutub?

Kohtumine Vladimir Sungorkiniga toimub 16. detsembril kell 17 Tallinnas Meriton Grand Conference & SPA konverentsikeskuses.

Üritusest osavõtt on tasuta. Osaleda soovijad peavad end eelnevalt registreerima tel 668 8903 või 534 58494 või e-posti aadressil info@impressum-club.eu.

# Olümpiaregatt tõi 30 aastat taga

## // osa

**Kuna plaani koostamisest on möödas üle 30 aasta, võib nüüd reeta ühe saladuse. Selleks ajaks oli meil teada ligikaudne summa, mida kavandati linna ehituslikuks arenguks aastail 1976–1980, seda aga olümpiaregati läbiviimist arvestamata. Järelikult, koostatava kompleksplaani ülesandeks tuli lisada see, mida oleks vajalik ehk soovitatav ehitada seoses regatiga. Selle mahtu hindasime veidi suuremaks kui 200 miljonit rubla. Olgu öeldud, et moodustas see ligikaudu üheaastase üldmahu neil aegadel Tallinnas ehitatust.**

Algus 8. detsembri  
Kesknädal

DMITRI BRUNS

Tallinna peaarhitekt aastatel  
1960–1980

Pidades silmas, et plaani läbi vaatavad ja kinnitavad instantsid nii Tallinnas kui ka Moskvas (sest omaenda vahenditega Eesti sellise ülesandega hakkama ei oleks saanud) koosnevad elustest inimestest, kes peavad ka oma tööd õigustama, nägime kavades ette küllaltki suure "mahatõmbamise" võimaluse. Plaani oli näiteks lülitatud kiirtrammide ehitamine koos kesklinna läbivate tunnelitega, kaubasadama üleviimine mujale ja selle kaide vabastamine vaid reisilaeve sildumiseks, Tartu maantee läbimurre jpm. Ehitamisplaani lõplik üldmaht ulatus seetõttu ligikaudu 600 miljoni rublani. Nagu näitasid hiljem selle dokumendi ekspertiis, läbivaatamine ja kinnitamine, jätkus kõigile sealt üht-teist kärpida. Tulemuseks, millega kõik instantsid nõustusid, jäi ligikaudu 200 miljonit rubla – summa, mida meil oligi tarvis.

### Ettevalmistused said hoo sisse

Kuid 1974. aasta sügisel me seda veel ei teadnud. Nagu juba öeldud, Tallinna kompleksse ehitusplaani, mis polnud allkirjutatud, ootasime oktoobri lõpu, mil Viinis kokku tulev ROK pidi langetama otsuse 1980. aasta olümpiamängude asukoha suhtes. Ning 23. oktoobril selgus, et linnaks, millele on antud õigus ja au olla 1980. aasta olümpiamängude korraldaja, sai Moskva. See aga tähendas, et Tallinn oli nüüdsest XXII olümpiamängude purjeregati linn! See päev tähistas olümpiaregati ettevalmistamise uut etappi – kui siiani tehti seda ühiskondlikus korras ning n.ö staieri, pikamaajooksja tempos, siis nüüdsest peale juba sprinteri kiirusega.

19. novembril 1974 asutati 52-liikmeline ettevalmistuskomitee "Olümpia – 80" eesotsas Arnold Greeniga ning selle komitee Tallinna osakond, mida hakkas juhtima Oleg Sapožnin. 1975. aasta algul asutati Tallinna täitevkomitees nende küsimustega tegelev osakond ning veidi hiljem Olümpiaobjektide Ehituse Ühendatud Direktsioon eesotsas Jakob Saksaga. Nii loodi selge organisatsiooniline süsteem, mis suunas nii kogu XXII olümpia purjeregati etteval-

mistust kui ka selle läbiviimist 1980. aasta augustis.

Nüüd oli kõige olulisem jõuda õigeaegselt kindlustada 1980. aastaks püstitatavad ehitised projektidega – nõudis ju tolleaegne mahajäänud, palju käsitööd nõudev ehitustehnoloogia pikki ehitusaegu. Sellepärast oli otsustatud veel enne ehitusprogrammi lõplikku kinnitamist alustada suuremate objektide projekteerimist.

Juba 1975. aasta esimestel kuudel istusid sajad projekteerijad, insenerid ja arhitektid jooniste ja arvutuste taha. Hakkasid sündima purjeregatikeskuse, rannahoone, peapostkontori, linnahalli, uue lennujaama ja paljude teiste ehitiste esimesed kavandused. Asudes aga üksikobjektide projekteerimisele enne ehituse üldprogrammi kinnitamist, läksime üsna suurele riskile: ressursseid täpsel kokkuvõtmisel võisid ju nii mõnedki ehitised lõplikult plaanist hoopis välja jääda. Teisest küljest aga tasus selline risk end ära aja säästmise huvides. Nagu hiljem selgus, oli meil õigus – kõigist varemplaneeritud objektidest jäid välja vaid kaks: Kopli tänava algusse kavandatud hotell (selle eelprojekti koostas arhitekt Rein Toomingas) ning Piritas jõe paremale kaldale, purjeregatikeskuse vastu, ette nähtud ajakirjanikehotell (eelprojekti autor arhitekt Toomas Rein).

Mõistagi olid nende projektide koostajad nõrduinud, kuid näiteks Toomas Rein oma kolleegidega leevendas pettumust huumoriga. Nimelt tellisid nad endi projekteeritud hotelli maketi kujulise tordi, mille kaaluks ligi 30 kg (räägitakse, et tellimust täitnud kondiiter võttis tasu vaid 10 kg eest – ülejäänud, öelnud ta, on tasutud selle professionaalse naudinguga, mida ta saavutab niisuguse ainulaadse kondiitriteose valmistamisest!). Selle hiigeltordi ühissõõmine endise EKE Projekti hoone keldrikohvikus (Tartu mnt. 16) kujunes ainulaadseks lõbusaks peoks.

### Purjeregati pälvis üldrahvaliku poolehoiu

Kas tasus seda kõike ette võtta? Nii mõnigi ninatark püüdis tollal ja püüab praegugi tõestada, et oli väärt taotleja, pealegi võõrvõimu ajastul, Tallinnas olümpiaregati korraldamist, ning leidis selleks palju kõige erinevaid põhjendusi. Olen kindel, et tasus ja veel kuidas tasus!



Tallinna olemasolust said teada täiendavalt miljonid eurooplased, ameeriklased, austraallased, kes seni polnud sellest linnast kuulnudki. Olümpiamängude ülekandeid jälgis ligi 2 miljardit televaatajat ja paljud neist said esmakordselt kuulda ka Eestist. Järelikult, Tallinn kui olümpialinn sai üle maailma populaarseks.

Peale selle oli tegemist läbi-murdega maailmatasandile, eeskätt läänemaailma. Nii ulatuslikke kontakte inimestega eri riikidest ja eri ringkondadest senini Tallinnal polnud. Paljudki lääneriikide purjeregatikeskused ja selle spordiala funktsionäärid on eraelus mõjuka ärimehed ja kultuuritegelased, tihti ka poliitikud. Kontakti loomine nendega oli tolle ajastu Eestile väga oluline. Järelikult tõi olümpiaregati Tallinnale ja Eestile sadu n.ö kõrgetasandil poolehoidjaid ja sõpru maailma eri paikades. Olümpiaregati ettevalmistamise aastail toimus ka Tallinna kiire areng. Lisaks sellele, mida oli planeeritud luua aastail 1976–1980, sai teoks ka palju selliseid ehitisi ja rajatisi, mida muidu oleks tehtud aastaid hiljem või mis oleksid jäänud hoopiski ehitamata. On ju teada, et linnad võitlevad kõigest väest olümpiamängude läbiviimise õiguse eest, lähitules mitte ainult platoonili-



Oli juba juttu sellest, et Tallinn sai oma arenguks nende viie aasta jooksul peaaegu viienäädiku võrra rohkem rahalisi vahendeid, kui oli eelnevalt ette nähtud, – kui olla täpsem, siis 223 miljonit rubla. Kust see raha tuli? Põhiliselt "üleliidulisest" taskust ja mitmeid suurendatud vabariigi, järelikult just Tallinna eelarvet.

Tallinnas neil aastail püstitatud objekte ehitasid liidulised ministereeriumid oma vahenditest. Sellisteks olid näiteks Tallinna merevaksal (praeguse reisisadama A-terminali esimene korrus), mida finantseeris NSVL Merelaevandusministeerium; Tallinna lennujaam, mis püstitati Tsiivilennundusministeeriumi kulul; teletorn, mis rajati



**LENNUJAAM JA HAIGLA:** Tänu olümpiale sai Tallinn pisikese provintsilennuvälja asemele kaasaegse lennujaama pärineb 1980ndatest. Ühe olümpiaobjektina hakkas kerkima ka Mustamäe Haigla, mida nüüd kutsutakse Põhja valmisid Olümpia hotell, peapostkontor, Linnahall, teletorn, ja kõigi tallinlaste silmad avas ilule imekauniks värsked koorused küll hiljem maha, kuid ettekujutus võimalustest säilis ja töötas edasi.)

sest spordiarmastusest, vaid kõigepealt oma linna kiirema arengu, unistatud ehitiste kiirema teostamise võimaluste nimel. Nii oli see ka Tallinnas.

Kogu olümpiapurjeregatikeskuse, selle ümbruse heakorras jne sai finantseeritud olümpiaehitiste, sh ka Moskva koodeelarvest. Terve rea

NSVL Sideministeeriumi poolt. Tallinna vanalinna restaureerimisel aitasid kaasa Poola restauraatorid, kes veel mitmeid aastaid pärast



**OMAS AJAS MAAILMA PARIMAD:** Piritas Purjeregatikeskuse (kesklinnaosa elanikke ähvardav) tänapäeval ei jaksa hallatagi. Foto: A. K.

olümpiat olid vanalinna restaureerimas. Kaasati ka ehitajaid Leedust, Lätist ja Leningradist. Ühtekokku töötas Tallinna ehitustel neil aastail ligi 23 000 ehitajat.



Kuid põhilised abistajad olid loomulikult tallinlased ise. Ning mitte ainult need, kes oma ameti poolest osalesid regati ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

# si pealinnapilti palju uut ja head



**PIRITA PURJESPORDIKESKUS:** (Vasakul) Esimene ja ühtlasi viimane kirik, mis ehitati NSV-ajal Eestisse, asus kesksel ja paremal) territooriumil. Praegu on kogu see ala aastaid lagunenu omandivaidluste tõttu ja hirmutavalt aegunud. Tänavate suurelamute ehitamisega mereäärsele rohealale. Ehk lühidalt – nõukogude ajal jaksasime ehitada,

foto Ivari Vee

misel, olgu nad siis projektee-rijad ja ehitajad, giidid ja tõl-gid, spordikohtunikud ja ajakirjanikud, transpordi- ja sidetöötajad.

Peale olümpiaobjektide ehitata-

tegemisel. Kuna selliste ini-meste hulk kasvas pidevalt – olgu siis sportlaevade eksperim-mentaaltehase vana hoone

lammutamisel Pirital ja uue ehitamisel Koplis, purjespordikeskuse ehitamise ette-valmistamisel või mujal, siis

alates 1976. aasta lõpust võttis selle ühiskondliku töö koordi-neerimise enda peale Olümpia Purjeregati Ettevalmistamise

Osakond, kes igale oma vabast ajast töötanule andis vastava talongi. 25 talongi omavale inimesele anti vastavalt linna täitevaldkomitee otsusele pronks-märk, 75 tundi töötanule hõ-bemärk ja 225 talongi oma-jale kuldmärk.

Lõppkokkuvõttes: abilistena ehitus- ja heakorrastustöödel töötas aastail 1977–1980 üle 192 000 vabatahtliku, kes ta-suta tegid ühtekokku üle 1 miljoni 175 tuhande töötundi; osales ka teiste linnade elanikke. Kuldmärke väljastati kokku 438, kusjuures nii mõnedki vabatahtlikud teeni-sid mitu kuldmärki. Oma-moodi rekordi püstitas pen-sionärarist ehitusmees Erich Palm, kes olümpiaehitustel töötas tasuta 5025 tundi, saades 22 kuldmärgi kava-leriks. Aga ka praegune tuntud ühiskonnategelane Tiina Mägi peaks omama kolm kuldmärki! See kõik lubab väita, et Tal-linna olümpiaregati pälvis üld-rahvaliku poolehoidu.

## Väärtuslikud ehitised

Mida siis sai Tallinn juurde olümpiaregati-eelsetel aasta-tel? Jagame need objektid üksikgruppidesse.

Esimene – otseselt olümpiare-gati läbiviimisega oli seotud vaid üks kompleks, olümpia-purjespordikeskus.

Teine – objektid, mis olid kaud-selt seotud olümpiaregati läbi-viimisega, sellest osavõtjate ja külaliste teenindamisega:

Pirita tee ning selle kolmekilo-meetrine kaldakindlustus, mis rajati ligi 50 meetri laiusele meretäitele; sild Pirita jõel, Pirita telefonijaam Supluse puiesteel, teletorn, peapost-kontor Narva mnt ajal, mere-

vaksali paviljon Kesklinna-sadamas, lennujaamahoone, Pirita kloostrikiriku varemete kohandamine vabaõhueten-dusteks, linnahall, sportlae-vatehas Kopli poolsaarel (1950. aastatel Pirita jõe-suudmesse rajatud ettevõtte jäi ehitatava purjespordikeskuse alla), Tallinna kanalisatsioo-nikompleksi (sügavkollektorid, süvavee-väljalask ja meha-anilised puhastusseadmed), mis tagas regati läbiviimise ajaks Tallinna lahe vee nõutava puh-tuse.

Kolmas – objektid, mis suu-resti parandasid linna ehitus-likku välisilmet, tagasid elan-ikkonna paremat teeninda-mist: Pirita haldus-kauban-duskeskus Merivälja tee ja Kloostrimetsa tee nurgal ning Pirita rannahoone, Narva maantee uus hoonestus: ETK hoonete kompleks Narva mnt 7/9, haldushoone Narva mnt 4, elamud Narva mnt 19/21 ja 38, Tallinna Pedagoogilise Insti-tuudi (praeguse Tallinna Ülikooli) õppehoone ja raa-matukogu. Rajati uued kau-bandusehitised: Kaubahall Aia tänavas, kauplus “Kodu-tarve”, Mööblimaja Telliskivi tänavas, kohvikud “Gnoom”, “Maiasmokk” ja “Neitsitorn”.

Samasse gruppi kuuluvad tarbekunstimuuseum kesk-aegses aidas, meremuuseum Paksu Margareeta kindluse-tornis, Mustamäe haiglakom-pleks ning vanalinnas remon-ditud ja värvitud 436 hoone-fassaadi.

Üksnes see, kaugeltki mitte täielik loetelu tõestab kujukalt, et nii Tallinn kui ka kogu Eesti võitsid 1980. aasta olümpia-regati korraldamisest väga oluliselt.



ama – foto on ajalooline ja -Eesti Regionaalhaiglaks. Veel vititud vanalinn. (Tõsi, värvid

mise algust 1976. aastal hakkasid mitmete Tallinna vabrikute ja asutuste töötajad omal algatusel tulema ehitajatele appi lihtsamate tööde

## Dmitri Bruns: Olümpia tuletas meid Läänele meelde

20 aastat Tallinna peaarhitektina töötanud Dmitri Bruns siin ja eelmises Kesknädalas ilmunud meenus ilmus esimest korda 10 aastat tagasi ajakirjas „Ehitaja“, kui olümpia oli möödas 20 aastat.

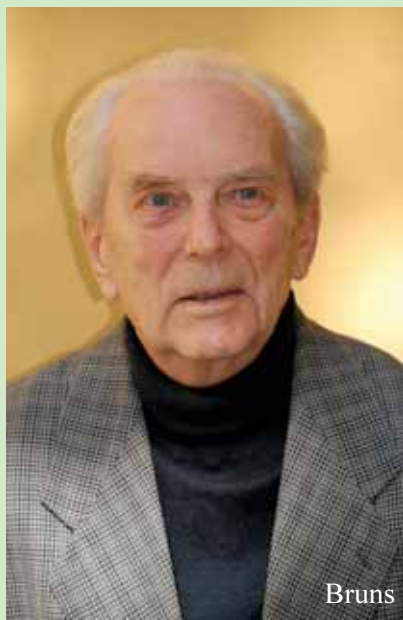
Lugupeetud hr Bruns, mida ütlete Tallinna olümpiaregati kohta nüüd, 30 aastat hiljem? Mida tooksite oma mälust eelkõige esile?

Esiteks.

Tallinn ja Eesti said üle maailma tuttavaks nendele, kes olid ammu unustanud, kus on Eesti ja kus on Tallinn. Olümpiamänge, sealhulgas olümpiaregati, vaatas televisiooni vahendusel kaks miljardit inimest üle maailma. See on statistika. Järelikult said paljud inimesed teada Tallinnast, ja see oli meie esimene võit.

Teiseks.

Purjetamine on teatavasti eliitsport, milles osalevad jõukad inimesed, isegi kroonitud pead. Tallinn sai selle ala eliidi ja paljude ärimeeste kaudu kontaktid Läänega.



Kolmandaks.

Ehitised. Tol ajal oli kombeks, et esmajoones ehitati sotsiaalobjekte: lasteaiaid, koolid, elamud, haiglad. Majanduslikel põhjustel oli piiratud kõiksugu ühiskondlike hoonete ehitamine. Olümpia keeras selle kraani lahti – nii palju poleks me eluilmaski saanud rajada ühiskondlikke ja kultuuriasutusi – teletorn, lennujaam, peapostkontor, hotell, linnahall, Pirita tee jm.

Neljandaks.

Vanalinn vuntsiti värsketes värvides säravaks nagu prillikivi! Need kõik olid positiivsed asjad.

Ja täna? Mida võite öelda viimastel aastakümnetel toimunud linnaehituse kohta?

No mis täna?! Täna ma ütlen enda kohta „topis“... Mis ma, vana mees, torisen...

Aga siiski?

Üks väike terav okas on hinges küll – aga seegi on seotud 1980. aasta olümpiaga. Tollane ülemaailmse purjespordi-organisatsiooni president tunnistas meile, et Pirita purjespordikeskus oli tol hetkel maailma parim, aga nüüd on seal spordiga vähe tege-mist, sest kõik on läinud äri peale. Kahju!

Vt ka samal teemal

Kesknädal 08.12.2010 „Tallinna peaarhitekt Endrik Mänd: Olümpia-regati andis pealinna arengule suure tõuke“ (Indrek Veiserik)

Kesknädal 21.07.2010 „30 aastat Tallinna olümpiaregati“ (Arnold Green, Ivar Kallion, Indrek Veiserik)

Kesknädal 05.05.2010 „Linnahall töötab tuhandeid töökohti“ Ühe olümpiaobjekti – Tallinna Linnahalli – tulevikust; linnapea Edgar Savisaare ja USA suurinvestori Ronald S. Lauder koostööst. (Indrek Veiserik, Raepress)

Ja kui ma veel Kesklinna haldus-kogu liikmena (Dmitri Bruns kandideeris kohalike omavalitsuste valimistel 2009. a. Keskerakonna nimekirjas – Toim.) kuulen, et purjespordikeskuse ja linna vahele jääv roheala on elamuid täis planeeritud, siis... Mis ma ikka ütlen? Ja teine okas veel – Pirita rannahoone. Me ehitasime sinna garderoobid, riietusruumid, duširuumid, et teenindada Pirita rannas tuhandeid puhkajaid. Nüüd seal puhkajatele pole tuhkagi, rannahoone müüdi korteriteks. Mõeldu tuleb! Mitte tantsida ainult arendajate suva järgi. Ma soovin, et mitte raha, vaid ARU ehitaks linna.

Küsis Urmi Reinde



Tallinn 10130  
Toom-Rüütli 3/5  
www.kesknadal.ee

## Eesti maailmasõdades ja praegu

**Eesti, Läti ja Leedu osatähtsus maailmapoliitikas oli ja on suurem, kui nende maa-ala ja rahvaarv.**

Kui Saksamaa oli endaga jõumeetodil liitunud Austria ja Tšehhoslovakkia, alustasid Saksamaa vastu I maailmasõjas sõdinud Suurbritannia, Prantsusmaa ja Venemaa (NSVL) konsultatsioone uue liidu moodustamiseks. NSVL tegi ettepaneku luua Soomest Lätini ulatuvad kolme suurriigi ühised mereväebaasid. Nende loomine võinuks ollagi rahugarantii, kuid kokkulepet ei saavutatud. Üks põhjus oli Balti riikide kartus olla NSVL-iga koostöös isegi ühes lääneriikidega. Balti riigid pidid otsustama: kas kinni hoida absoluutse neutraalsuse doktriinist või teha panus võimaliku maailmasõja puhkemisele? Valiti esimene variant, ja seega võeti enda kanda arvestatav vastutus uue maailmasõja puhkemise eest. See osutus kahjulikuks mitte ainult planeetaarselt, vaid ka nende riikide sõltumatusel. 1940. a suvel pidas Saksamaa edukalt sõda lääneriindel, vallutas Põhja-Prantsusmaa, aga edasi ei saanud – vahele tuli La Manche'i väin.

### Teine La Manche? Eestis

Üks tõkestus-sõja meenutajaid – mälestuskivi Haapsalus. Tahvilil kiri "Osmussaare alistumatule garnisonile. VI–XII 1941".



Foto Tiit Maksim

1941. a suvel ründas Saksamaa oma liitlast N.Liitu ja idarinne sai II maailmasõja põhiriiniks. Saksa väed jõudsid Moskva alla ja Volga äärde, Stalingradini, kustpeale nad sunniti taganema Berliinini. Kas ei etendanud sõja kulgemises juba 1941. a. oma osa NSV Liidu piiride nihutamine läänepool? Kas kõik see ei mänginud umbes samasugust osa nagu La Manche'i väin?

### Saksa okupatsiooni iseärasustest Eestis

Teises maailmasõjas sõdisid eestlased mõlemal poolel. Vanemad mehed ehk ka varemobiliseeritud olid Punaarmee Eesti Korpuses. Saksamaa okupeeritud riikidest oli just Eestis Saksa poolel sõdijaid kõige rohkem. Ilmselt paljuski oli tegemist Saksa okupatsiooni iseärasustega. Saksa vägesid võeti siin esialgu küllaltki hästi vastu — sõda oli ju alanud nädal pärast esimest küüditamist. Põhiline võim oli kohalike vägede juhi käes, aga toimis ka tsiviilvalitsus, kelle eesotsas kindralkomissar Litzmann, omapärane nats, kes püüdis olla heades suhetes kohalike endiste juhtidega. Sõja lõpu poole hakkasid okupatsioonivõimud taotlema lisavägesid küüditamist. Põhiline elanike hulga. Minu teada oli Eesti ainuke piirkond, kus Saksa tsiviilvalitsus võttis ühendust allesjäänud endiste kohalike juhtidega. 1944. aasta veebruaril algul esineski raadios 1940. aasta keskpaigani peaministriks olnud Jüri Uluots, kes oli juba enne sõda Saksamaal heas kirjas, ja kuulutas: kui bolševikud tagasi tulevad, hävitavad nad kogu Eestimaa.

Selle kõne tulemuslikkus üllatas isegi okupatsioonivõime. Hulgaliselt läks noori mehi Saksa sõjaväkke. Tahtsin minagi minna, kuid olin tollal selleks veel liiga noor, alles 1929. a sündinud. 1920-ndatel sündinud võitlesid vastastikku mitte niivõrd oma veendumuste, vaid sünniaasta tõttu. Organiseeriti Eesti Legion, mis kandis *Waffen-SS*-i vormi ja sõdis põhiliselt Narva lähistel Sinimägedes. Minu arvates on mõnevõrra naljakas, et Eesti ajalukku arvestatava jälje jätnud Litzmannil pole isegi oma märksõna „Eesti entsüklopeedia“.

### Eesti võeti NATO-sse ja Euroopa Liitu

Innustatuna sellest edust hakkasid aktiivsemalt tegutsema parempoolsed ringkonnad. Lihulas pandi püsti Saksa sõjaväes võidelnud eestimaalaste mälestussammas. Kui Eesti valitsus otsustas selle maha võtta, hakati nõudma, et kõrvaldataks ka Punaarmee langenute memoriaal Tallinnas Tõnismäel. Raske öelda, kuidas seda oleks saanud paremini korraldada. Võib-olla olnuks võimalik säilitada mõlemad mälestusmärgid, targalt ja diplomaatiliselt põhjendades, et Eestis kujunenud olukorra tõttu olid kummalgi poolel sõdinud inimesed veendunud, et võitlevad õige asja eest.

### Mida Eestil praegu teha?

Esiteks, parandada suhted Venemaaga kahe rahumeelse naaberriigi vahelisteks. Teiseks, Eestil tuleb aidata luua niisugune olukord, kus tuumarelv maailmast täiesti kaoks. Kaasates neid riike, kes on olnud maailmasõdades suurriikide võimutaotluste objektiks. Kolmandaks, kui Eesti algatusel saavutatakse kokkulepe kõigi ülivõimsate tuumarelvade hävitamiseks, oleks Eesti positiivse universumlikkuse algataja.

Herbert Vainu,  
80-aastane kunagine ajakirjanik ja ajaloolane

Autor käsitleb veel ka ajaloo uurimise metodoloogiat, Stalinit, venestamist ja saksastamist, külma sõja lõppu ja Baltikumi iseseisvumist, Eesti ajaloolaste viimaseaegseid tõlgendusi oma riigi lähiajalooost. Terviktekst vt: [www.kesknadal.ee](http://www.kesknadal.ee).

## „Eesti on kõige integreeritum riik Põhjamaades!“

Nõnda resümeeris meie peaminister Andrus Ansip teel euro kehtimapanekule. Oleme kõige-kõige! Oleme peale NSV Liidust eraldumist rohkemgi Euroopa seotud, kui mõned vanad Euroopa riigid! Pingutame, et olla Euroopa ülemuste silmis need parimad, mida nende meele järele või, rahvalikult öeldes, olla „ülipüüdlilik pugejad“. Meil on üliliberaalne majandus. Millega seda võrrelda või kuidas seda helpida? Eestit võiks võrrelda väikese erama-jaga, kus majandab-elatab end viie-kuueliikmeline pere. Kui ainult üks on avatud, on välis-ilmaga suhtlemine-majandamine turvaline. Uksest kaugemal asuvad eraldi toad võimaldavad tööd teha ja puhata. Kui aga avatakse kõik ukseid ja aknad, ventilatsioonilugidki, on tuuletõmbus igas nurgas (nagu meie üliliberaalses majanduseski) nii suur, et majaan-rahva elu muutub, pehmelt öeldes, raskeks ja keeruliseks, lausa väljakannatamatuks.

Majaelanikud (s.t meie riigi kodanikud) peavad tundma tuult, külma, kuumust, tormi ja sadusid, otsima varjulisi nurgakesi, kus üldse veel saaks olla, puhata või midagi nokitseda. Kord tuleb aknast sisse herilane, kord sääseparv. Uksest astub sisse võõras, kes hakkab kõõgis asjatama – tema investeerib nüüd meie kööki ja korraldab sinna tootlustuskoha. Uks oli ju lahti ja majaelanikele kehtivad seadused lubavad kõike, miks siis mitte seda? Teine rahakas tuleb teise tuppa ja hakkab seal kodumasinaid remontima. Kolmas investeerija planeerib tööpõldu arvutit. Üliliberaalne majaperemees (s.t meie valitsus ja meie seadused) lubab kõike seda – ning päriselanikud peavad oma tegevuse kokku tõmbama. Majja on tekkinud uued peremehed, kes otsustavad, tegutsevad, jagavad tegevustulu. Senised majaelanikud tõmbuvad lahkuma või pakuvad oma teenindusteeneid majja asunud uustulnukatele.

Täpselt nii on see olnud Eestis. Selline ongi meie üliliberaalne majandus ja integratsioon Läände. Võõrad on õuel ja majas, meie ise tegutseme ääremadel või läheme välismaale oma oskusi pakkuma. See hävitabki meis ettevõtlikkuse, tegutsemistahte, motivatsiooni, süvendab minnalaskmismeeleolu. Peremehi on tulnud kõikjal ja igasuguseid, alustades Heleniusega ja lõpetades Tallinna veevärgi omanikega. Eesti inimesed on võinud veenduda, et kaugelt tulnud eelistatakse ja peetakse targemaks (neil ju kavalamad võtted, libedam jutt, tundmatu taust). Meie inimene löi oma riigi, et koostöös riigiga oma kodumaa korda teha, riik aga parseldab kõik välismaalastele, eelistab võõrsilt tulnuid, mitte aga omi tarku ja töökaid, haritud ja ettevõtlikke. Ütleme otse välja: seda on meile teinud parempoolsed! Kes loosungi „Plats puhtaks!“ all, kes peibutab viie rikkama

riigi hulka tõusmisega. Seda me lubame aplausi saatel, ilma streikide ja meelevaldusteta. Pronksiöö lavastati eestlastele, et nad Ansipit peaksid eestluse eestvõitlejaks, mustereestlaseks, Savisaart aga eesti rahva venelastele maha müüjaks. Praegu näitavad aga erakondade populaarsuse uuringud, et meie siin Eestis läheme Ansipi järel pimesilm-selt, lootusega, et tema eestvedamisel säilivad eesti keel, eesti koda ja eesti meel. Jätkates kõigi eestlaste elu üliliberaalse majandusega ja intensiivses integreerumistempos „kõige kõvema eestlase“ Ansipi juhtimisel, on hea olla ainult vähemusel. Pole meil õnnestunud õigeid valida, pole me osanud juhtohje tarkade riigimeeste kätte anda. Seepärast tuleb uute valimiste eel öelda: „Ärge laske end ära osta! Valige mõistusega, läbimõeldult!“

Maie Niit,  
Otepää, Valga maakond

## Nõustamine ei tohi olla mõnitamine

Hiljuti oli mul Tamsalu valla sotsiaaltöötajatega jutuajamine kolme last koolitava invaliidist üksikema toetamisest. Oma suureks üllatuseks sain teada, et sotsiaalsüsteem suhtub invaliididesse täpisealt samamoodi nagu täiesti tervetesse inimestesse.

Sotsiaaltoetuste määramisel ei ole lubatud arvesse võtta fakti, et invaliid kulutab iga kuu tõhusa summa ravimite ostmiseks. Juhul kui kulutused ravimitele ületavad 6000 krooni aastas, on võimalik taotleda Haigekassalt ravimitoetust; väiksemate kulude korral toetust ei saa (selgitas Haigekassa). Seega – kui inimene ostab iga kuu ravimeid 500 krooni eest ja tema toimetulekupiir on 1000 krooni, siis mille eest ta veel toitu ostab? Igal lapsel on toimetulekupiir 800 krooni kuus. Kui laps haigestub ja vajab ravimeid 300–400 krooni eest, siis mille eest haigele lapsele süüa osta? Nendele küsimustele ükski sotsiaaltöötaja vastata ei osanud.



Eestis paraku juhtub, et lindudesse loomadesse suhtutakse hoolivamalt kui inimestesse.

Foto T. Maksim

Toidu ümber tekkis meil pikem vaidlus. Lastekaitsepspetsialist selgitas, et näljasele lapsele polegi vaja toitu, vaid NÕUSTAMIST!! Sotsiaaltöötaja peab lapsele kannatlikult selgitama, et lihasöömine pole üldse vajalik – laps võib väga hästi üles kasvada ainult jahutoidul. Vahelduseks võib kartuleid ka süüa. (Hea veel, et kartulikoori ei soovitanud!) Selline „loomakasvatuslik“ jutt oli minu jaoks vapustav. Seapõrsaid on ju põlvest põlve söödud jahu ja kartulitega, ning mis neil häda on – kas-

vavad kiiresti ja on rammusad pealegi! Kui riigivõim tõesti olekski erakordselt jõhker ning kehtestanuks Eesti Vabariigis kohustusliku taimetoitluse, ei tohiks lastekaitsepspetsialist sellist ebainimlikkust ometi õigustama hakata! Arstid räägivad risti vastupidist juttu: kasvav laps peab ilmingimata sööma täisväärtuslikku toitu ja taimetoitus on lastel lubamatu. Siinkohal pole mõtet hakata üle kordama vitamiinide, mineraalainete ja valkude tähtsust, mida kasvav laps taimetoidust piisaval hulgal ei saa, aga mille

vajalikkust selgitatakse lastele juba algkoolis ning millest see lastekaitsepspetsialist pole midagi kuulnudki.

Tundsin huvi ka selle vastu, kui palju on Tamsalu vallas invaliididest üksikemad, kes lapsi koolitavad. Sotsiaaltöötajad vastasid keerutamata, et seda nad ei tea.

Põhjuseks, miks invaliidi lapsed õpilaskodusse ei pääsenud, on valla rahapuudus. Kelle jaoks need õpilaskodud siis olemas on, kui tervest vallast ükski laps sinna ei pääse? Eesti Vabariigi sotsiaalsüsteem vägivallatseb jultunud kõige tõrjutumate – invaliidide ja nende laste – kallal. Masendav oli teada saada, et näljane laps vajab toidu asemel nõustamist. Ma ei suuda ette kujutada, kuidas lastekaitsepspetsialist läheb nõustama haiget last, kelle emal pole raha lapsele toidu ostmiseks.

Eevi Geidik, pensionär,  
Assamalla, Lääne-Virumaa

## Ka sina, Virumaa Teataja!

4. detsembril ilmutas Virumaa Teataja oma lugejatele põrutava uudise: Edgar Savisaare mobiiltelefon helisenu pikalt etenduse ajal ja lõpuks võtnud ta ka kõne vastu, mispeale saanud peaosatäitjalt Mait Malmstenilt märkuse. Jälle see koletu Savisaar! Olen aastaid olnud Virumaa Teataja lugeja ja uskunud, et see ajaleht on tõsisel tasemel. No nii mõrastanud „uudise“ edasipuhumine talle au küll ei tee. Noormeheas oli minulgi kombeks ikka omaküla tantsupeolt tüdrukuid koju saata. Mäletan ema manitsust, et piimanaiste tüdrukuga vastu juhtuda ei maksa. Sest kui nähakse su kätt tüdruku piha ümber, siis on piimanaiste plära tüdruku lõunaks käima peale pannud. Unustamine on inimlik. Unustatakse isegi allkirju, mis pandud miljonid maksvaile pabereile, või kogemata olnud sõrm pumppüsi trikliil. Üks härra unustas, kelle auto rooli ta istus. Savisaare mobiilips nüüd küll triikimusta kulutamist ei vääri. Savisaar on nagu mitmepäine lohe, kellest kollaste ajalehtede sangarlikud sulesorkijad kuidagi jagu ei saa. Sähmid küll oma sulemõõgake-sega nagu oleks sipelgad tagumikus, aga tema seisab ikka oma aus ja ilus kui Maarjamaa mees muistegi! Kui ikka kibeleti Savisaarele „sarvi teha“, tulnuks natuke pingutada. Ehk oleks hea õne korral õnnestunud Draamateatri WC-s puuksu mikrofoni püüda? Kujutage ikka ette suurt pealkirja „Tallinna meeri peerg pani Vabadusristi värisema!“. Nüüd aga ponnista viletsa ajakirjanikupalgaga nagu kana sõnnikuhunnikust teri otsides. Mis elu see on?

Vello Raja, rakverlane

## Ärge valige „hauakaevajaid“!

See, mis toimub Eestis, muutub juba anekdootiliseks ja kurjakuulutavaks. Ma ei saa aru, kuidas on võimalik kõigi aegade kõige ebakompetentsemal, upsakamal, arrogantsemal valitsusel lasta üht rahvast nii kaua röövida. Kas see valitsus tõesti ei saa aru, et astmeline tulumaks on rahva ellujäämiseks hädavajalik? Kuidas seda tippkommunistide kampa nii kaua lastakse riiki laostada? Ja miks Keskerakonna esindajad otse-eetris ei kutsu üles mitte valima „hauakaevajaid“ ega näita, mida nood on korda saatnud?

Esinevad ju Riigikogu ees nii Simson kui ka Savisaar. Mida nad kardavad? Kesknädalat ju ei loe kogu rahvas, sest seda ajalehte kioskites ei müüda. Sellepärast peab ära kasutama võimalusi öelda rahvale tõtt otse-eetris. „Piraadid“, nagu Raju ütleb, on kurikavalad ja valmistuvad järgmiseks valitsemisralliks. Sel juhul ma enam ei usu Keskerakonda. Siis on Eestil lõpp! Võtke ometi midagi ette! See on kohutav! Nagu Hitleri-aeg! Vaadake seda euro-eufooriat! Rahvas läheb sellega kaasa, sest ta ei saa aru, et see euro on Eesti rahvale kirstu-nael. Jube!

Lähenevate pühade puhul parimat soovides

Välismaalane



# Kuidas sõita Eestist Euroopasse ja vastupidi

**Eesti on olnud Euroopa Liidu liikmesriik kuus aastat, rääkimata pikast ettevalmistusajast liikmeks saamiseks. Kuid veel täna, 2010. aasta lõpul, peame tõdema, et me justkui polekski Euroopaga ühendatud. Selline kurvavõitu olukord peegeldub kahjuks kõikides transpordiliikides.**



**VILJA SAVISAAR-TOOMAST**  
Eesti saadik Euroopa Parlamendis

Lennuühendus Eesti ja Euroopa vahel on kesine, kuigi lisandumas on uus lennufirma *Ryanair*, mis kindlasti aitab kaasa nii lennuhindade konkurentsivõime kui ka Eestile juurdepääsu parandamisel. Aeg näitab, kui suuri muudatusi toovad Estonian Airi uued tuuled. Loodan väga, et järjest enam otselende hakkab Tallinna ühendama teiste Euroopa pealinnadega.

## Maanteeühendus päris hea

Maanteeühendus tundub olevat kõige parem. *Via Baltica* (Tallinna–Varssavi suund) on peaaegu täispikkuses võrdlemisi heas korras. Jäänud on veel mõni kitsaskoht, näiteks Pärnu ümbersõit. Tööd aga käivad ja loodetavasti need jõutakse tähtaegselt lõpetada.

Samas ei maksa unustada, et maanteeühendus Euroopaga on suhteliselt aeganõudev, sest kilomeetreid koguneb paari tuhande ligi.

## Mereühendus probleemne

Kahjuks pole mereühendus niigi heas seisus kui lennu- ja maanteeühendus. Reisilaevu, mis sõidaksid Eestist otse Saksamaale, Taani, Poola või Inglismaale, esialgu veel pole. Kaubavahetusküsi võiks meritsi olla tunduvalt tihedam kui praegu. Eestil on küll hea ühendus meie suurimate kaubavahetusriikide Soome ja Rootsi, ent see ei korva ühenduste puudumist Kesk-Euroopaga.

## Rongid puuduvad

Raudteeühendus Eesti ja Euroopa vahel praegusisuliselt puudub. Jah, teoreetiliselt saab küll sõita rongiga Tallinnast Varssavisse või saata sel marsruudil kaupu, kuid reaalselt on see ühendus kasutuskõlbmatu. Pole palju neid, kel on tänapäeval aega veeta rongis kaks ööpäeva.

Seekord pööran rohkem tähelepanu kahele viimasele transpordiviisile, mere- ja raudteeühendusele, täpsemalt – nende kahe ühitamisele ning ühendamisele. Mõlemad on TEN-T ehk üleuroopalises transpordivõrgustikus käsitletavat transpordiviisid, mille



**ALLEGRO: Soomlased ja venelased teevad koos unistuste raudteeliini Helsingi–Viiburi–Moskva. Eestlastele jälle kott pähe tõmmatud...**

eelistatud projektide hulka kuuluvad ka kaks Eestiga seotud projekti.

## Veel kord Rail Baltica'st

Olen varemgi käsitlenud projekti *Rail Baltica*, mis peab aastaks 2013 võimaldama rongidel liikuda Tallinnast Varssavisse 120-kilomeetrise tunnikiiirusega. Viimaste kõneluste järel Euroopa

Komisjoni esindajatega ja projekti koordinaatoriga tundub eesmärk olevat reaalne. Praegu on teostamisel *Rail Baltica* trassi tasuvusuuring Euroopa standarditele vastava raudtee ehitamiseks. Uuringu tulemused peaksid selguma järgmise aasta esimeses pooles. Uuring annab vastused küsimustele, millist marsruuti mööda uus trass kulgeb ja kui palju ta maksma läheb.

*Rail Baltica* tasuvusest on palju räägitud. Kõlama on jäänud kahtlused, et kahe erineva laiusega raudteed pole otstarbekas pidada ning põhja-lõuna suunaline kauba- ja reisijatevedu ei ole piisav, et uut, Lääne-Euroopa standardite järgset raudteed ehitada. Tasuvuses kahtlejal tel tasuks kindlasti tutvuda nende veoautode arvuga ja kaubakogustega, mis iga päev kulgevad *Via Baltica*'! Need on päris märkimisväärsed. Hetkel jätan käsitlemata reisijateveo, mis kindlasti annab omapoolse tõhusa panuse *Rail Baltica* tasuvusse.

## Kiirteed merd mööda

Teiseks puudutab Eestit projekt "*Motorways of the Sea*" ehk merekiirteede projekt, mis näeb ette maanteetranspordi ülekandumist merele. Näiteks, selle asemel, et saata mitu autokoormatäit kaupa mööda maanteed Hamburgi, oleks otstarbekam kasutada mere- ja lahetada kaup konteineritega meritsi.

Otseselt on Eesti, täpsemalt, Tallinna sadam, seotud kolme sadama ühise projektiga, kuhu kuuluvad ka Aarhuse ja Göteborgi sadam. Projekti "*The Baltic Sea Hub and Spokes system*" ehk Läänemere Keskuse ja Kodarate süsteem koosneb kahest osast. Esimene osa hõlmab Aarhuse ja Göteborgi sadamaid puudutava kontseptsiooni väljaarendamist: kaks sadamat – üks keskus. Teine osa näeb Tallinna sadamat etteandjasadamana – Balti riikide konteinerveod suunatakse Tallinna sadama kaudu. Kui praegu teeb kon-

teinerlaev peatuse igas Balti riigis, siis tulevikus tuuakse konteinerid Tallinna ja jaotatakse siit laiali.

## Raudtee on ökonoomne

Siin tulebki väga olulise tegurina mängu *Rail Baltica*. Selleks et saata kaupu Tallinnast Riiga, Kaunasesse või Vilniusesse, ei pea laev päevi merel tiirutama; ka ei tuleks enam maanteed koormata raskeveokitega, vaid saab vedada ökonoomsemalt – mööda raudteed.

Lisaks toetavad mõlemad projektid teineteise tasuvust: mida rohkem ja kiiremini on võimalik kaupu mööda raudteed kohale toimetada, seda otstarbekam on neid vedada ka Tallinna sadamasse. Tallinna sadama konteinervedude mahu suurendamine aitab kaasa ka ida-lääne suunalisele kaubavahetusele. See aga võimaldab Kesk-Aasia riikide kaupadel mööda Vene standarditele vastavat raudteed jõuda Tallinna ning seal saab need ümber laadida kas laevale või *Rail Baltica* marsruudil sõitvale rongile.

Juhin ka tähelepanu, et kahe erinevate standarditele vastava raudtee olemasolu on võimalik kasutada just eelisena, mitte puudusena. See tagab Eesti ühenduse nii Euroopaga kui ka Kesk-Aasia ja Venemaaga, mis kaubavahetuse puhul on väga oluline. Küllaltki palju on räägitud, et konteinervedude osakaal on juba praegu suur ja kasvutrend jätkub. Usun, et mõlemad projektid leiavad toetust ühiskonnas ja asjaosalistes, nagu ka asjaomaste riikide valitsustes.

## Nõmmelased ühendati maamaksuraha eest linna veevärgiga

**Möödunud reedel ühendati Tallinnas viimased Nõmme linnaosa kinnistud linna veevärgi ja kanalisatsiooniga. Sellega jõudis kanaliseerimisprogramm lõpule. Kesknädal käis koos linnapea Edgar Savisaarega programmi nimekirjas olnud viimase maja veekraani lahti keeramas.**

Aadressil Pärnu mnt 241 elavale perele olid tulnud külla Edgar Savisaar, abilinnapea Deniss Boroditš, Nõmme linnaosa vanem Rainer Vakra jt. Piltlikult avas kraani küll Savisaar, kuid tegelikult tegi seda muidugi majaperenaine Ethel Pavel. Pererahvas oli sündmusest tõsiselt erutatud, sest, nagu nad ütlesid, jäi nende arteesiakevust tänastes tingimustes väheks, pealegi paranes nüüd tunduvalt ka vee kvaliteet.

Tallinn on Nõmmel maamaksust kogutud raha eest ühendanud tänaseks veevärgiga üle 3000 maja, s.o praktiliselt kõik nõmmelased. Enamikul kruntidel olid oma puurkaevud ja reovee kogumiskaevud. Nüüd neil inimestel enam veega probleeme ei ole ning pole vaja ka pead vaevata kogumiskaevu tühjendamisega. Ela nagu linnas!



**SURVE ON OLEMAS: Ethel Pavel kontrollib Edgar Savisaare valvsa pilgu all, kas kraanist ikka vett tuleb. Tuleb! Foto Ivri Vee**

*Kn*

## Ivo Parbus esitles oma raamatut "Paljakäsi ja relvaga"

Tallinna Keslinna linnaosavalitsuse avalike suhete juht ja paljude raamatute autor Ivo Parbus esitles Solarise Apollos oma uut raamatut "Paljakäsi ja relvaga". Meeleolukal esitlusel nähti võitluskunste ja kauneid neidiseid. Mida täpsemalt

jutustab raamat, saab teada, kui lugeja kõik 700 lehekülge läbi loeb. Foto Ivri Vee





20. –26. DETSEMBER

## ESMASPÄEV, 20. DETSEMBER

00:00	Info TV
19:00	Dokfilm
19:15	VII Eesti spordikongressil Tervisesaade. Narkoprobleemid
19:45	Pealinnapiilt
20:15	Tallinna linnapea ja tema meeskonna kohtumine Mustamäe linnaosa rahvaga*
22:15	Risti-rästi Mustamäel. Autor Kalle Miihkels
22:40	Info TV

## TEISIPÄEV, 21. DETSEMBER

00:00	Info TV
19:00	Pealinnapiilt*
19:30	Tervisesaade. Laste vaimne tervis
20:00	Erakorraline omavalitsusfoorum*
00:00	Info TV

## KOLMAPÄEV, 22. DETSEMBER

00:00	Info TV
19:00	Tartu lennupäevad 2010
19:30	Tallinna linnapea ja tema meeskonna kohtumine Pirita linnaosa rahvaga*
21:00	Risti-rästi Pirital. Autor Mati Kirotar
21:30	Pealinnapiilt
22:00	Vaenlane nr. 1. Alkohol
22:30	Info TV

## NELJAPÄEV, 23. DETSEMBER

00:00	Info TV
19:00	Tallinna visioonikonverents
20:15	Vaatefilm Taist
21:05	On jõuluvaikus üle maa. Jõulumuusikat Ivo Linnalt
21:50	Pealinnapiilt
22:25	Info TV

## REEDE, 24. DETSEMBER

00:00	Info TV
19:00	On jõuluvaikus üle maa.
19:50	Tallinna saladused
20:10	Jevgeni Nesterenko kontsert Tartu Jaani kirikus I osa
21:10	Tartu hansapäevad 2005
21:40	Jevgeni Nesterenko kontsert Tartu Jaani kirikus II osa
22:30	Info TV

## LAUPÄEV, 25. DETSEMBER

00:00	Info TV
19:00	Vene kultuuripäevade galakontsert Estonias
20:20	Eesti rukis – Eesti leib. Dokumentaalfilm. Autor Mati Narusk
21:30	On jõuluvaikus üle maa
22:20	Vita Aboriginicum - Raul Meel
22:30	Info TV

## PÜHAPÄEV, 26. DETSEMBER

00:00	Info TV
19:00	Jevgeni Nesterenko kontsert Tartu Jaani kirikus I osa
20:00	Konstantin Päts Saaremaal
20:15	Lennart Meri Saaremaal
21:00	Jevgeni Nesterenko kontsert Tartu Jaani kirikus II osa
21:45	Est-Tattoo 2005
22:35	Info TV

# Vene telestaar Šarapova liikus ihukaits

Novembri algul käis Tallinnas meediaklubil Impressum külas Venemaa üks tuntumaid tele-nägusid – naine, kes juba peaaegu kümme aastat ütleb ORT 1. kanali ekraanilt „Tere hommikust!“. Tema nimi on Arina Šarapova.

Tal on kaks kõrgharidust, üks saadud Moskva Riikliku Ülikooli filosoofiateadrist, teine võõrkeelteinstituudist. Teaduskraadi kaitses sotsioloogias. TV-s on tänane staar töötanud peamiselt suurtes kanalites (ORT ja RTR), olnud korrespondendiks valitsuse juures, saatejuht informatsioonisaadetes „Vesti“ ja „Vremja“. Tema elus on olnud tõuse ja mõõnu. Paljud jumaldavad teda, aga paljud peavad keskpäraseks „blondiiniks“. Kuid Šarapova on kindlasti Venemaa telemaastikul üks kõvemini kanda kinnitanud tegijaid. Tema eneseleidmisest on tehtud mitmeseerialine mängufilm „Prime-time“ i kuninganna“ („Koroleva praimtaima“).

## IVARI VEE

ivari@kesknadal.ee

**Suur üllatus tabas mind täna hommikul, kui lülitasin teleri 1. kanalile ja nägin, et vaatate ekraanilt vastu „Tere hommikust“ saatejuhina. Mõtlesin: on ikka inimene, hommikul teeb Moskvas saadet, siis lõunastab Ivariga Tallinnas Olümpia hotellis, õhtul on tal aga kohtumine klubis Impressum.**

Jah, praktiliselt nii oligi – otse öisest eestrist lennukile. Kuidas siis muidu, kindlasti oli vaja tulla! Kohe kui mulle helistati ja pakuti võimalust Tallinna tulla, olin mõtlemata nõus.

**Kas siis „Tere hommikust“ otse-eetris ei olegi või?**

Meie televisioon on olemuselt niivõrd keeruline, et mõne sõnaga on seda raske seletada. Lühidalt, saate „Tere hommikust“ otse-eeter on tehtud Kaug-Idale, Moskva aja järgi kella 21-st kella 1-ni öösel. Kaug-Idale teeme kolmetunnise otsesaate. Pärast hakkab saade lääne poole liikuma ning Moskva regioon näeb meid kõige viimasena, salvestuses. Kuni viimase ajani on see niimoodi olnud. Õige varsti hakkame ka Moskva jaoks olema otse-eetris. Kuidas see tehnoloogiliselt täpselt välja näeb, on keeruline seletada, kõigist nüanssidest ei saa minagi täielikult aru.

**Nii et – tegemist on mitte hommiku-, vaid õhtusaatega?**

Kuidas kunagi. Täna jõudsin koju kusagil kell 6 hommikul. Nii ehk naa oleme kogu eetri-aja stuudios ja julgestame. Ära minna me ei saa, sest juba praegu käib uuele tehnoloogiale üleminek ja me peame kohal olema.

**Millal siis magate?**

Noh, täna tukkusin natuke lennukis, nüüd käisime mere ääres, jõime kohvi ja nagu ei tahagi magada. Kas ma näen siis tõepoolest halb ja väsinud välja?

**Ei, kindlasti mitte! Te näete väga hea välja!**

Vaat sedasi – mida vähem magad, seda parem välja näed! (Naerab kelmikalt.)

**Milline on üldse teie koormus? On ju veel „Moeotsus“ („Modnõi prigavor“ – väga populaarne 1. kanali saatesari, kus õpetatakse inimesi õigesti ja maitsekalt riietuma ning seeläbi taastama eneseisku, parandama peresuhteid jne. Saadet juhtis algul kohtunikuna maailmakuulus Moskva moelooja Slava Zaitsev, praegu on kohtunikuks moeajaloolane Aleksandr Vassiljev. Šarapova osales saates advokaadina. – I.V.).**

Ei, ei, „Moeotsusega“ on kõik. Mina lahkusin sealt septembris ning siis vähenes muidugi ka mu koormus tunduvalt. Aga see on tegelikult illusioon. Ajutine illusioon. Valmistan praegu ette uut projekti; millist, seda ei ütle, kuna kardan ära sõnuda. „Moeotsuse“ ajal oli täiesti hullumeelne koormus, see oli psühholoogiliselt äärmiselt keeruline aeg – vaatamata sellele, et meil olid väga soojad suhted. Teleekraanil see võib-olla nii ei paistnud, aga oleme siiani head sõbrad ja suhtleme aeg-ajalt. Üldse on televisioon üks kõige stressirohkem tegevusvaldkond.

**Eriti vist siis, kui on tegemist suure telekanaliga?** Jah, eriti siis, kui on tegemist suure kanaliga. Tõepoolest, see on vabrik, mis nõuab aina rohkem ja rohkem jõudu ning energiat. Selles on aina vähem loomingut ja aina rohkem äri. Mitte minu kui saatejuhi seisukohast, vaid kanali omanike seisukohast. Ja kui telekanal on hiiglane nagu meie 1. kanal, siis ta lausa nõuab, et sa sureksid tööpostil. Kui pingele vastu pead, siis jääd, kui ei pea, siis – head aega! – otsi endale kergem töö. Töö on väga raske, kuid sellest hoolimata ma armastan seda!

**Ei ole. Arvan, et olin siin viimati 1985. aasta paiku, kui**

kes töötavad salvestusruumis, ja mõtlesin, et neil on ikka täiesti hullumeelne koormus. Pidev eeter, alati on vaja õiget nuppu vajutada, nagu lendurid! Pole teada, mis juh-

töötasin korrespondendina. Peab ütlema, et esimene pilt uuest Eestist on olnud väga positiivne. Tallinn on niivõrd puhas ja rahulik linn – tõeline Euroopa. Teile võib-olla tun-



TELETÄHT: Arina Sharapova on elus nii mõndagi näinud. Foto Ivari Vee

tub, kui vale asi valel ajal eetrisse lipsab... Mõtlesin, et nad võivad ju ära minna, ise räägivadki pidevalt, et „kõik on ära tüüdanud“ ja et „lähem minema“, aga ei lähe nad kuhugi. Televisioonist ei munda ära, see on kui narkootikum. Üldse meediast ei munda tavaliselt ära omal soovil.

**Ütlesite äsja, et võtsite kutse siia tulla vastu pikemalt mõtlemata. Kas olete ka varem Eestiga kuidagi seotud olnud?**

Loomulikult, siin on möödunud mu lapsepõlve ilusaimad ajad! Minu vanematel elasid siin sõbrad, kel oli maja Tallinna külje all, ja me külastasime neid igal suvel. Võib öelda, et ma kasvasin siin. Meil oli igal aastal vähemalt kuuajane suvine marsruut: Pärnu, Tallinn, noh ja veel mõni muu koht Baltikumis. Aga Pärnu ja Tallinn olid alati. Seepärast oligi meri esimene koht, kuhu palusin ennast viia.

**Aga hiljem, kas olete käinud ka juba iseseisvas Eestis?**

Ei ole. Arvan, et olin siin viimati 1985. aasta paiku, kui

teile võib-olla tun-

teile võib-olla tun-

teile võib-olla tun-

dub teisiti, kuid minule jäi just selline pilt. Igatahes Moskvast erineb kõvasti.

**Umbes aasta tagasi sattusin Moskvasse ja mulle jättis see linn väga hea mulje. Suurlinna kohta väga puhas ja liiklusummikuid ka eriti ei näinud. Noh, lõunaajal oli kesklinnas väheke raske sõita, kuid samamoodi on sel kellaajal ka Tallinnas. Arvan, et kui elad kusagil, siis hakkad üha rohkem märkama ka mustust ja ummikuid ja auklikke tänavaid.** Liiklusummikute poolest teil

**Televisioon on vabrik, mis nõuab aina rohkem ja rohkem jõudu ning energiat. Selles on aina vähem loomingut ja aina rohkem äri.**

Moskvas vist vedas, aga, jah, head näed kaugel. Seepärast on kasulik linnast, kus elad, vahetevahel ära sõita. Arvan, et kui Moskvasse tagasi jõuan, hakkab seda linna jälle armastama. Kui ära sõitsin, mõtlesin küll: aitab mulle

Moskvas elamisest!

**Mis teile Moskvast kõige rohkem vastu hakkab?**

See, millega uus linnapea heitleb: transport, liiklusummikud. Teate, mul oli raadios üks saatesari, kus rahvas helistas otse-eetrisse. Paljud helistajad olid autojuhid. Küsisin: mida nad liiklusummikus teevad? Üks naine ütles, et tema koob kampsunit. Istub ummikus ja koob. Vaat selline on meie autojuhtide elu!

Loodan, et Sabjaninil (uus Moskva linnapea – I.V.) tõesti õnnestub ummikute jagu saada. Päris palju on juba tehtud. Metroojaamade juurest on ära koristatud putkad, mis segasid liiklust ja kohutavalt rikkusid linnapiilt. Aktiivselt otsitakse lahendusi läbi kesklinna sõitvate veoautode suhtes. Neil tahetakse keelata päevasel ajal kesklinna siseneda – nad tohivad läbi linna sõita vaid kella kümnest õhtul kuni kuueni hommikul, kui peamist sõiduaudote voogu ei ole. See pole lihtsalt aus, kui närveldad ummikus ja sinu kõrval haisutab mingi kole rekka!

**Kas moskvalased panevad Sabjaninile suuri lootusi?**

Tunnen teda isiklikult ja olen ajakirjanikuna käinud mitmes linnas, kus ta oli meer või kuberner. Pean ütlema, et siis hakkas mul lausa kade. Need linnad nägid välja kui muinasjutt – Kogalõm, Tjumen... Kui seal ära sõitsin, mõtlesin: püha jumal, miks ei võiks Moskva selline olla? Ja, palun väga, tuligi Sabjanin. Mina usun temasse, usun teda kui oskuslikku juhti. Tavaliselt ma poliitikut ei usu, nii et elame-näeme. Kui me ummikute tõepoolest lahti saame, tuleb talle eluajal ausammas püstitada.

**Tuleme tagasi teie juurde. Rääkige mõni sõna endast, sest suur hulk meie lugejaid teid ju ei tunne.**

Loomulikult! Aga mida rääkida? (Naerab.) Olen päris

pitka aega töötanud televisioonis. Kusagil 1989. aastast väikeses, 1992-st suures.

**Mis tähendab: väikeses?**

Väike oli trüki- ja uudisteagentuur (APN). Tegime välismaalastele mõeldud

# Jatega ja intervjueris bandiite

ajakirju ja telesaateid. See oli huvitav organisatsioon, kus meile oli küllalt palju lubatud. Tegutsesime üsna vabalt ja rääkisime üsna ausalt protsessidest, mis riigis aset leidsid.

Hiljem läksin suurde televisiooni. Mind kutsuti 2. kanalisse (RTR) siis, kui uudisteprogrammis „Vesti“ vabanen kaks kohta – kaks noort korrespondenti sõitsid välismaale Venemaad esindama. Üks läks Inglismaale, teine USA-sse. „Vesti“ peatoimetaja helistas APN-i ja ütles, et on minu teatud saateid näinud ning oleks tore, kui tuleksin nende uudistetoimetusse.

Minu jaoks oli see suur üllatus. Saatejuhiks ma muidugi otsekohe ei saanud, vaid töötasin kõigepealt korrespondendina, seejärel olin korrespondent valitsuse juures ning edasi kasvasin saatejuhiks. Niisiis, 1992. aastast töötasin suures televisioonis, kust lahkusin 1999.

Olen ses mõttes küllalt ainulaadne saatejuht, et läbisin selles töös peaaegu kõik astmed. Olen juhtinud uudiste-, poliitika- ja meelelahutussaateid. Nii juhtub äärmiselt harva, see on peaaegu võimatu, kuid minul õnnestus. Tõsi, suurte probleemidega, kuid poliitikast ma lahkusin. Oleksin võinud kogu televisioonile selja keerata, kuid see ei tulnud välja.

**Aga lahkumissoov oli?**  
Oli!

**Kuhu tahtsite edasi suunduda?**

Asi on selles, et kuna ma seda kohta, mis oleks tõmmanud, ei leidnudki, siis telest ma ära ei läinudki. Mulle tehti mitu pakkumist. Kutsuti erinevate ministrite juurde pressisekretäriks, kuid kui kujutasin ette seda igavat ametnikutööd, arvasin: see pole minu jaoks! Et olen parem meelelahutuses. Elu oli keeruline ja täis raskusi.

1999. aastal jäin tööta ning olin sunnitud sõitma Siberisse (*Naerab.*), Krasnojarskisse. Olin seal 1999–2001 Lebedi juures. Inimesed sõitsid tollal Rio de Janeirosse või Nizzasse, mina aga Krasnojarskisse.

Moskvas hakkas tol ajal kõik maha rahunema. Pärast 90-ndate jagelemisi algas stabiliseerumine. Krasnojarsk oli aga siis teine 90-ndate Moskva, väga keeruline aeg – klaariti tõsiselt arveid, aga mina sattusin just selliste informatsiooniliste sündmuste keerisesse.

**Ja just tol ajal oli kindral Lebed seal kuberner.**

*(Aleksandr Lebed oli õhudessantvägede kindralleitnant, kes võitis osa Afganistani sõjast, teenides seal algusest lõpuni – 10 aastat; Tšetšeenias ja ka Moldovas, Dnestri-äärses konfliktis. 1998–2002 oli Krasnojarski kraai kuberner. Hukkus koos teiste oma administratsiooni liikmetega kopterionnetuses, kui suundus uue mäesuusatamiskeskuse avamisele. – I.V.)*

Jah, Lebed oli seal kuberneriks. Tõeliselt huvitav aeg! Liikusin seal ihukaitsjatega, tegin intervjuusid bandiitidega, minu peale peeti jahti. Noh, jahti ei peetud just eriti tõsiselt, aga ikkagi. Ühesõnaga, sattusin avantüüri!

**Kuidas lähedalt tundus, mis mees oli Lebed? Meil peeti teda üheks peamiseks demokraatia ja vabaduse vaenlaseks. Hirmsasti kardeti, et „tuleb kohutav Lebed ja võtab meilt vabaduse ära“. Eriti siis, kui olid Moldova-sünnimused. Samas tean, et paljud austasid teda sügavalt.**

Minu jaoks oli ta ülihuvitav persoon. Lebed oli fantastiline inimene, fenomenaalne mäluga kaadrisõjaväelane-lahingukomandör. Tal pruukis vaid korra heita pilk numbreid täis paberile, kui hetke pärast oli tal kogu tekst peas. Kusjuures hiljem võis ta nende arvudega edasi opereerida. Vahel jäi tunne, et ta polnudki inimene, vaid arvuti.

Inimesena oli ta vastakas, kuid sellest hoolimata tegi palju head ja vajalikku. Ta stabiliseeris Krasnojarski piirkonna. Krasnojarski kraai on ala, kuhu on koondunud kõik peamised alumiiniumitehased ning veel terve hulk tehaseid, millest valjult ei räägita. Tol ajal toimus kraai struktuuride ümberjagamine, ning uutmine tõi kaasa karmid arveteklaarimised. See, et nii karismaatiline inimene nagu Lebed sinna ilmus, oli ikka tõeline „jumala sõrm“. Tänaseks on see rikas, rahulik ja õitsev piirkond. Mina aga naasin Moskvasse ja töötan 2001. aastast alates 1. kanali saates „Tere hommikust“. Kolm aastat tagasi tuli „Moeotsus“. Veel õpetasin ja õpetan ning praegu, nagu juba ütlesin, üritan uut projekti käima lükata.

**Kuidas teil üldse käib projektide tegemine? Neist, kes soovivad oma saatega välja tulla ja eetriaega saada, pole vist puudus?**

Jah, soovijatest muidugi puudust pole. Samas on televisioon otsekui kinnine klubi. See on suletud süsteem, ning

nii on see enamasti terves maailmas. Näiteks Ameerika televisioon on väga konservatiivne süsteem. See on vabrik, mis paljude aastate ja aastakümnete jooksul toodab programme tühtede ja samade saatejuhtidega. Inimesed kasvavad, vananevad ja surevad koos nende alaliste saatejuhtidega. Larry King, Oprah Winfrey ja sajad teised sümboliseerivad süsteemi kõigutamatut stabiilsust. Meil, Venemaa televisioonis

**Minu vanematel elasid Eestis sõbrad, kel oli maja Tallinna külje all, ja me külastasime neid igal suvel.**

toimib samuti järjepidevus. Tormilised 1990-ndad jätsime seljataha ja praegu on kätte jõudnud stabiilsusaeg, mida sümboliseerivad alalised saatejuhid. Kümme aastat juhib informatsioonisaadet „Vremja“ Jekaterina Andrejeva, 15 aastat on saatega „Imede põld“ eetris Leonid Jakubovitš. On veel terve hulk kauaaegseid saatejuhte, näiteks Vladimir Pozner. Minul saab järgmisel aastal 10 aastat täis. Mulle tähendab see ühiskonna stabiilsust, aga see ongi ju väga tähtis.

Mis puutub uutesse projektidesse, siis eelkõige on tegemist äri- ja lihtsalt mingid semusuhted siin ei toimi. Kes on kõvem tegija, saab eetriaja. Vaadake, 1980-1990ndate vahetusel toimus revolutsioon ning televisiooniüks paotus lahti. Paljud, sealhulgas mina, saime jala ukse vahele. Hiljem läks uks uuesti kinni. Sulgus mitte ideoloogilistel, vaid äri- ja kaalutlustel. Seepärast ongi täna küllalt keeruline tessele pääseda. Seal on omad meeskonnad, omad saatejuhid, omad prioriteedid ka suhetes, ning ühest küljest see on hea. Teisalt on vahel tunda kaadrinappust, kuna tekib aina rohkem uusi kanaleid. Vahel kutsutakse provintsist noori saatejuhte keskusesse, kus nad asuvad tööle suurtes telekontsernides. Seepärast on televisiooni pidev areng paljude jaoks suureks šansiks.

**Olen märganud tõesti 1. kanalil viimastel aastatel aina rohkem uusi noori saatejuhte. Kas need on just need, kellele on saatus sülle kukkunud?**

Jah. Meil puudus noor eliit, kes oleks vanad teletegijad välja vahetanud. 1990-ndad olid habimise aastad, ning noort põlvkonda ette ei valmistatud. Mõõdunud küm-

nend aga möödus just noorte meelelahutussaatejuhtide tuleku tähe all.

**Olen teada saanud, et kõigele lisaks on teil teaduskraad. Kuidas see teid aitab?**

Kaitsesin kandidaadikraadi sotsioloogias, telekommunikatsiooni erialal. Kui öelda teaduslikke termineid kasutamata, kõlab see umbes nii – „Televisiooni mõju ühiskondlikule teadvusele“. Uurisin

televisiooni ja ühiskonna vastastikuseid mõjusid, mulle tundus see huviväärne. Kui aega leian, hakkasid doktoritööd kirjutama. Põhjus, miks ma kõige sellega tegelema hakkasin, oli see, et ühel hetkel hakkas mul igav ja tahtsin millegagi süvitsi tegelda.

**Aga õppejõutöö?**

Neli aastat töötasin Riiklikus Rahvusvaheliste Suhete Instituudis. Kuid kui algas „Moeotsus“, polnud enam aega, sest televisioon on minu jaoks alati olnud prioriteet. Praegu igatsen tõsiselt õppejõutöö järele, ja igatahes on mul alati alternatiiv olemas, kui kavatsen ükskord telest lahkuda.

**Kas neid kaht ametit kuidagi ühendada ei õnnestu?**

Juhendasin kursust, vastutasin terve aasta jooksul oma tudengite eest. Praegu ma seda teha ei saa, sest töögraafik on liiga tihe. Võin anda meistriklasse või pidada korralisi loenguid, kuid tõsimeelselt ennast sellele tööle pühendada ei jõua. Ma ei või öelda, et tahan mingeid teaduse tippe saavutada. Lihtsalt on tarvis aju hallollust liigutada, et ta kauem elaks.

**Kui aga kasvõi natukenegi kergitada saladusloori uult projektilt? Äkki ütlete vähemalt, mis suunaline see on?**

Ei, ma ei taha sellest rääkida. Suundi on erinevaid. Mul on mitu pakkumist.

**Ikka meelelahutusega seotud?**

Ikka, ikka. Ma ei lähe meelelahutusest ära, kuna see valdkond rahuldab mind täielikult. Ma pole valmis uuesti poliitikasse tagasi pöörduma – vähemalt praegu mitte.

## Üritused Tartus

Reedel, 17. detsembril kl 13 kohtub tartlastega Tartu abilinnapea **Karin Jaanson** haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12).

Reedel, 17. detsembril kl 16 võtab valijaid Keskerakonna büroos vastu Riigikogu liige **Nikolai Põdramaagi**.

Teisipäeval, 28. detsembril kl 16 kogunevad seniorid Keskerakonna büroosse detsembrikuu sünnipäevi ja jõule tähistama.

**Natalja Trošina** vabandab, et detsembrikuuks välja kuulutatud kontsert lükkub edasi jaanuarikuusse 2011.

Tartu linna büroo tänab **dr Peeter Laasikut**, kes leidis võimaluse eksrompt asendada lumevangi jäänud Arvo Sarapuud. Suur tänu huvitava kohtumise eest.

KULTUURIKESKUS  
**LINDAKIVI**

18. ja 19. detsembril  
**JÕULUKINGITUSTE LAAT**  
kell 10.00-17.00

Loosime auhindu kaupluselt  
19.12. kell 17.00 **MAXIMA**  
Loomingukeskus **APLAUS**  
kontsert **TASUTA**

**TULE MÜÜMA**  
osalustasu 100 krooni päev  
ja 2 päeva 175 krooni

Kontakt ja lisainfo  
siiri@lindakivi.ee, tel. 6 321 062

## Ilusalong

Lasnamäel, Pae 64  
avatud: E-R 10-20 L-P 10-17

Naiste-, laste- ja meestejuuksuri teenused, sh juuksepeikendused, maniküür, pediküür, kunstküüned, depilatsioon, solaarium, kvalifitseeritud massöör (30 minutit - 100 krooni)

Pensionäridele juukselõikus 50 krooni

Telefon 6 381 271, bussid nr 31 ja 58, peatus UUS PAE

Lahkunud on tulihingeline keskerakondlane

**VOLDEMAR KRUUDA**

Mees, kellele olid püha õigus ja õiglus, sõprus, vendlus ja võrdsus!  
**Keskerakonna Valgamaa piirkond**



# Nädala juubilar EINARI KOPPEL 85

On inimesi, kes jätaavad endast maha sügava jälje, kuid lahkudes panevad ukse niivõrd kõvasti kinni, et peaaegu mitte kellelgi ei tule pähe tema minevikus tuhlata. Tavaliselt aga on avaliku elu tegelaste eraelu see, mis tavainimestele vast rohkemgi korda läheb kui nende professionaalne tegevus. On näitlejaid, kes on oma epateerimiste tõttu või armukeste rohkuse pärast pidevalt ajakirjade esikaanel, kuid kelle mängitud rollid esimese hooga meelde ei tule. On aga näitlejaid, kelle kehastatu on teatrikoolide õppekavas, kuid kelle eraelu jääb mõttekriipsuks sünni- ja surmadaatumini vahel.

Üks selline näitleja, keda tuntakse ja mäletatakse eelkõige tema rollide, mitte eraelu järgi, on meie hulgast juba üle 30 aasta tagasi lahkunud Einari Koppel.

Einari Koppeli kohta ütleb Wikipedia vabaentsüklopeedia lakooniliselt, et ta oli eesti näitleja, kes sündis ja suri, vahepeal aga töötas teatrites. Minu mäletamist mööda ilmus Einari Koppel Eesti inimeste vaatevälja viimati 1996. aasta lõpupoole, seoses skandaalse viinareklaamiga „Mina, Volts ja Voltsi paps“. Paljud leidsid, et see reklaam on Koppeli suhtes solvav; pealegi ei küsinud toona keegi ka perekonna käest luba Einari Koppeli fotot

viinareklaam kasutada. Teised, ja eelkõige reklaami autorid, leidsid aga, et mis selles siis ikka niiväga ära ei ole. Samas jättis too reklaamikampaania siiski oma jälje. Nii ütles üks mu tuttav, kellele rääkis, et plaanin Koppelist kirjutada: jah, see on hea mõte, ta oli suur näitleja, kuigi üks ta ikka üks hirmus joodik oli kah.

Pea kõigile, kes niiviisi arvavad, kinnitama, et suurest osast oma kolleegidest erines Koppel just selle poolest, et ta ei olnud kunagi purjus.

„Jah, vahel võttis 50 grammi konjakit, kuid kunagi ei ületanud piiri, mitte kunagi ei hakanud iseloomu näitama ega arveid klaarima. Üldse oli Einari ülimalt intelligentne inimene – alati sõbralik ja abivalmis –, ja kus ta vaid klaverit nägi, seal unustas ta kõik muu ning võis tundide kaupa istuda ja mängida.“ Nii iseloomustas Einari Koppelit üks tema kauaaegne kolleeg.

Eesti NSV rahvakunstnik Einari Koppel sündis 21. detsembril 1925 ja lahkus meie hulgast küllalt noorelt – kahe kuu pärast oleks ta saanud vaid 53-aastaseks – 10. oktoobril 1978.

Aastatel 1946–1950, Eesti NSV Riiklikus Teatriinstituudis õppides, töötas ta Eesti Raadios diktorina ja tuli Viljandi teatrisse „Ugala“ juba



üsna tuntuna. Kaheksa aastat „Ugala“ teatrit tegid Koppelist aga tõelise staari. Viiekümneandate teisel poolel särasisid „Ugalas“ peale Einari

Koppeli veel Heino Mandri ning tollal veel noor, kuid juba endale nime teinud näitlejanna Hilja Varem. 1958. aastal lahkus Koppel „Ugalast“ ja

liitus järgmiseks 15 aastaks Tartu „Vanemuise“ trupiga. Peaaegu samal ajal lahkusid Viljandist ka Mandri ja Varem. Mandri – Tallinnasse, Riiklikusse Draamateatrisse, Varem – Pärnu teatrisse.

1973. aastast kuni surmani töötas Koppel Tallinnas, praeguse Eesti Draamateatri trupis. Sel ajal tuli lavale tema üks võimsamaid rolle, kuningas Richard Shakespeare'i näidendis „Richard III“. See võimas kräsupea, kes laval mõõga najal komberdavatküürakamängis, kes nõudis hobust ja oli selle eest nõus pool kuningriiki andma, pani kogu saali uskuma, et ta tõepoolest sündis, hambad suus, ja praegu vajab üle kõige hobust ning tal on selle eest pool kuningriiki anda. Vähemalt siinkirjutajale jättis ta just sellise mulje.

Kuuekümnendatel ja seitsmekümnendatel aastatel mängis Einari Koppel peale teatrirollide veel paarikümnes filmis. Üle suure Liidu olid neist tuntumad „Mosfilmis“ vändatud „Tõeline inglise mõrv“, kus Koppel kehastas politseiinspektorit, ja „Len-filmi“ toode „Vaikne hooaeg“, kus ta mängis, nagu tollasele eesti näitlejale kohane, kolepaha Ameerika vastuluurajat.

Aga enamasti esines ta koduses „Tallinnfilmis“ või „Eesti Telefilmis“ sündinud ekraani-

teostes. Sellistes nagu „Noor pensionär“ ja „Viini postmark“. Loomulikult tõuseb esile eepohhi loonud „Mis juhtus Andres Lapeteusega?“.

Film Andres Lapeteusest on kohe kindlasti Eesti filmiloo üks eredaimaid pärle. Ja mis peasi – täna on see teos saavutanud uue aktuaalsuse. Nagu seegi, et kui karjerismi Lapeteuses äratas armastus Reeda (Ada Lundver) vastu, kelle ainus soov oli ilusasti elada, siis tänaseid karjääridelidit pidi üles rühkivaid valitsuspoliitikuks sellised pisi-asjad küll ei paista häirivat.

Kusjuures, Einari Koppeli kangelas Andres Lapeteuse südametunnistus lõpuks siiski ärkas. Ta ei suutnud enam näha seda pidu katku ajal, kus kõige tähtsam oli rääkida „õigel“ ajal „õigeid“ sõnu, pugeda „õigetele“ inimestele ja tegelda vaid enda heaolu suurendamisega, jõi end täis, läks autoga sõitma ning sattus avariasse. Sedasi vahel käitubki taas-ärkanud südametunnistus. Jääb muidugi loota, et ka meie riigi praegustel juhtidel südametunnistus ühel päeval siiski ärkab. Aga olgu, mis me siin ikka unistame...

Ivari Vee

Loe, mis tegelikult Eestimaal toimub



## KESKNÄDALA

tellimus  
jõuluvana  
kingikotti!

### KESKNÄDAL

- Tellimine telefoni teel 617 77 17

- Internetis [www.tellimine.ee](http://www.tellimine.ee)

- meili teel - [tellimine@expresspost.ee](mailto:tellimine@expresspost.ee)

Märkida nimi, aadress, tellimisperiood

- Eesti Posti postkontorites või otse oma postiljonilt

- Otsekorraldusega tellijad sõlmivad

otsekorralduslepingu, mille saajaks on Express Post.

### Kuidas tellida populaarset rahva poliitikalehte?

- Tasumine

Tellimuse eest saab tasuda ainult kas Eesti Posti kontoris või tellijale saadetud arve alusel kõikides pangakontorites.

- Hind, soodushind ja tellimisperiood

Express Postist üksinda tellides on tellimuse kuuhind 36 krooni. Kolme kuu hind on 108 krooni. Poolaasta hind (kuus kuud) on 216 krooni ja aastahind (12 kuud) 420 krooni. Soodusena kahekesi tellides on 33 krooni kuu/tellija kohta; kolmekesi tellides 30 krooni kuu/tellija kohta.

NB! Soodustus kehtib alates kolme kuu pikkusest tellimisperioodist.

Jaemüügis maksab üks lehenumber 9 krooni.

- Kojukandes tekkinud tõrgete korral helistage 617 7717  
- Info tel 617 7717

NB! Kojukandehäirete pärast palume mitte riielda toimetusega. Kesknädala väljaandja MTÜ Vaba Ajakirjandus maksab lehe kättetoimetamise eest Express Postile.